

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach w Wydziale IV Karnym

w składzie:

Przewodniczący SSO Arkadiusz Cichocki

Protokolant: J. P.

przy udziale prokuratora Radosława Woźniaka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 11 grudnia 2013 r., 13 stycznia, 13 lutego, 20 marca, 3 czerwca, 8 lipca, 24 września, 29 października i 3 grudnia 2014 r. oraz 13 stycznia, 9 marca, 9 kwietnia, 14 maja i 12 czerwca 2015 r.

sprawy

1) H. B. (1), urodz. (...) w S.,

córki S. i J.

oskarżonej o to, że:

I. w okresie od stycznia 2001 roku do października 2002 r. w Z. i S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem o charakterze ciągłym, wspólnie i w porozumieniu z K. i W. L. (1), jako funkcjonariusz publiczny – Naczelnik Wydziału (...) Urzędu Miasta w Z., poprzez naruszenie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 roku o zamówieniach publicznych w zakresie zasad i trybu udzielenia zamówienia publicznego na zakup i dostawę worków biodegradowalnych oraz wprowadzenie w błąd przedstawicieli Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z/s w Z. oraz urzędników Urzędu Miasta w Z. co do zamiaru wywiązania się (...) Sp. z o.o. j.v z/s w S. z umowy nr (...) z dnia 25 marca 2002 roku, dot. sprzedaży i dostawy 400.000 sztuk worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z/s w H., a następnie poprzez poświadczenie nieprawdy w protokole odbioru 308.000 sztuk w/wym. worków oraz w fakturze VAT nr (...) z 21.10.2002 roku dokumentującej zakup przez Urząd Miejski w Z. w/wym. ilości worków biodegradowalnych, nie dopełniła obowiązków i przekroczyła swoje uprawnienia czym doprowadziła Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,

to jest o przestępstwo z art. 231 § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. i art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

2) K. L. (1) (L.), urodz. (...) w P.,

córki R. i Z.

oskarżonej o to, że:

II. w okresie od stycznia 2001 roku do października 2002 r. w Z. i S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem o charakterze ciągłym, wspólnie i w porozumieniu z H. B. (1) i W. L. (1), jako Dyrektor ds. (...) „(...)” Sp. z o.o. j.v z/s w S., poprzez wprowadzenie w błąd przedstawicieli Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z/s w Z. oraz urzędników Urzędu Miasta w Z. co do zamiaru wywiązania się z umowy nr (...) z dnia 25 marca 2002 roku dot. sprzedaży i dostawy 400.000 sztuk worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z/s w H. doprowadziła Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,

to jest o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

3) W. L. (1) (L.), urodz. (...) w C.,
syna H. i N.

oskarżonego o to, że:

III. w okresie od stycznia 2001 roku do października 2002 r. w Z. i S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem o charakterze ciągłym, wspólnie i w porozumieniu z H. B. (1) i K. L. (1), jako Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o. j.v z/s w S., poprzez wprowadzenie w błąd przedstawicieli Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z/s w Z. oraz urzędników Urzędu Miasta w Z. co do zamiaru wywiązania się z umowy nr (...) z dnia 25 marca 2002 roku dot. sprzedaży i dostawy 400.000 sztuk worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z/s w H. oraz poświadczenie nieprawdy w fakturach VAT nr (...) z dnia 25.03.2002 roku i nr (...) z dnia 21.10.2002 roku dokumentujących sprzedaż w/wym. podmiotom 398.910 sztuk w/wym. worków, doprowadził Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,

to jest o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. i art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

orzeka

1) na mocy art. 414 § 1 k.p.k. oraz art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umarza postępowanie karne wobec oskarżonej **H. B. (1)** o to, że w okresie od stycznia 2001 r. do 25 marca 2002 r. w Z. czynem ciągłym, w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz działając jako funkcjonariusz publiczny - Naczelnik Wydziału (...) Urzędu Miasta w Z. – poprzez naruszenie przepisów ustawy o zamówieniach publicznych z dnia 10 czerwca 1994 r. w zakresie zasad i trybu udzielania zamówienia publicznego na zakup i dostawę worków biodegradowalnych i doprowadzenie do zawarcia pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. a Miejskim Przedsiębiorstwem (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. finansowanej ze środków Gminy Z. umowy o numerze (...) z dnia 25 marca 2002 r. dotyczącej sprzedaży i dostawy worków biodegradowalnych, nie dopełniła obowiązków i przekroczyła swoje uprawnienia, czym działała na szkodę interesu publicznego, **to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. – wobec przedawnienia karalności;**

2) uznaje oskarżoną **H. B. (1)** za winną tego, że w okresie od 25 marca 2002 r. do października 2002 r. w Z. i S., wspólnie i w porozumieniu z K. L. (1) i W. L. (1), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem ciągłym, w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz działając jako funkcjonariusz publiczny - Naczelnik Wydziału (...) Urzędu Miasta w Z. – poprzez wprowadzenie w błąd Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. oraz Gminy Z. co do zamiaru wywiązania się przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. z warunków umowy o numerze (...) zawartej w dniu 25 marca 2002 r., a dotyczącej sprzedaży i dostawy w okresie od 25 marca 2002 r. do 31 grudnia 2002 r. worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z siedzibą w H. w ilości 400.000 sztuk, a następnie poprzez poświadczenie nieprawdy w protokole odbioru 308.000 sztuk tychże worków oraz w fakturze VAT o numerze (...) z dnia 21 października 2002 r. dokumentującej sprzedaż Gminie Z. przedmiotowych worków we wskazanej wyżej ilości, która to w rzeczywistości w tej ilości i w tej dacie nie nastąpiła, nie dopełniła obowiązków i przekroczyła swoje uprawnienia, zachowaniem swoim doprowadzając pokrzywdzoną Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,

to jest przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

i za to na mocy art. 231 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k. oraz art. 33 § 2 k.k. skazuje ją na karę **1 (jednego) roku pozbawienia wolności** oraz **100 (stu) stawek dziennych grzywny** ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę **100 (stu) zł;**

3) na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej w pkt 2. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza oskarżonej H. B. (1) na okres próby **2 (dwóch) lat**;

4) uznaje oskarżoną **K. L. (1)** za winną tego, że w okresie od 25 marca 2002 r. do października 2002 r. w Z. i S., wspólnie i w porozumieniu z H. B. (1) i W. L. (1), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem ciągłym, w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz działając jako dyrektor do spraw (...) (...)” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. poprzez wprowadzenie w błąd Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. i Gminy Z. co do zamiaru wywiązania się z warunków umowy o numerze (...) zawartej w dniu 25 marca 2002 r., a dotyczącej sprzedaży i dostawy w okresie od 25 marca 2002 r. do 31 grudnia 2002 r. worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z siedzibą w H. w ilości 400.000 sztuk, która to w rzeczywistości w tej ilości worków i w tym okresie nie nastąpiła, doprowadziła pokrzywdzoną Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,

to jest przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

i za to na mocy art. 294 § 1 k.k. oraz art. 33 § 2 k.k. skazuje ją na karę **1 (jednego) roku pozbawienia wolności** oraz **100 (stu) stawek dziennych grzywny** ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę **100 (stu) zł**;

5) na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej w pkt 4. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza oskarżonej K. L. (1) na okres próby **2 (dwóch) lat**;

6) uznaje oskarżonego **W. L. (1)** za winnego tego, że w okresie od 25 marca 2002 r. do października 2002 r. w Z. i S. , wspólnie i w porozumieniu z H. B. (1) i K. L. (1) , w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem ciągłym, w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz działając jako prezes zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. poprzez wprowadzenie w błąd Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. i Gminy Z. co do zamiaru wywiązania się z warunków umowy o numerze (...) zawartej w dniu 25 marca 2002 r., a dotyczącej sprzedaży i dostawy w okresie od 25 marca 2002 r. do 31 grudnia 2002 r. worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z siedzibą w H. w ilości 400.000 sztuk oraz poświadczając nieprawdę w fakturach VAT o numerze (...) z dnia 25 marca 2002 r. oraz o numerze (...) z dnia 21 października 2002r. dokumentujących sprzedaż i dostawę przedmiotowych worków w ilości 398.910 sztuk, która to w rzeczywistości w tej ilości worków i w tej dacie nie nastąpiła, doprowadził pokrzywdzoną Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,

to jest przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k.

i za to na mocy art. 294 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k. oraz art. 33 § 2 k.k. skazuje go na karę **1 (jednego) roku pozbawienia wolności** oraz **100 (stu) stawek dziennych grzywny** ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę **100 (stu) zł**;

7) na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej w pkt 6. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza oskarżonemu W. L. (1) na okres próby **2 (dwóch) lat**;

8) na mocy art. 72 § 2 k.k. orzeka wobec oskarżonych H. B. (1), K. L. (1) i W. L. (1) obowiązek naprawienia szkody w części poprzez zapłatę na rzecz Gminy Z. solidarnie kwoty **61.938 (sześćdziesiąt jeden tysięcy dziewięćset trzydzieści osiem) zł** w terminie **1 (jednego) roku** od uprawomocnienia się wyroku;

9) na podstawie art. 627 k.p.k., art. 633 k.p.k. oraz art. 2 ust. 1 i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądza od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa:

a) wobec H. B. (1) kwotę **210 (dwieście dziesięć) zł** tytułem zwrotu wydatków oraz kwotę **2.180 (dwa tysiące sto osiemdziesiąt) zł** tytułem opłaty;

b) wobec K. L. (1) kwotę **210 (dwieście dziesięć) zł** tytułem zwrotu wydatków oraz kwotę **2.180 (dwa tysiące sto osiemdziesiąt) zł** tytułem opłaty;

c) wobec W. L. (1) kwotę **396,68 zł (trzysta dziewięćdziesiąt sześć złotych i sześćdziesiąt osiem groszy)** tytułem zwrotu wydatków oraz kwotę **2.180 (dwa tysiące sto osiemdziesiąt) zł** tytułem opłaty.

Sygn. akt IV K 12/13

UZASADNIENIE

I. Zarzuty

Oskarżonej H. B. (1) zarzucono popełnienie przestępstwa polegającego na tym, że:

I. w okresie od stycznia 2001 roku do października 2002 r. w Z. i S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem o charakterze ciągłym, wspólnie i w porozumieniu z K. i W. L. (1), jako funkcjonariusz publiczny – Naczelnik Wydziału (...) Urzędu Miasta w Z., poprzez naruszenie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 roku o zamówieniach publicznych w zakresie zasad i trybu udzielenia zamówienia publicznego na zakup i dostawę worków biodegradowalnych oraz wprowadzenie w błąd przedstawicieli Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z/s w Z. oraz urzędników Urzędu Miasta w Z. co do zamiaru wywiązania się (...) Sp. z o.o. j.v z/s w S. z umowy nr (...) z dnia 25 marca 2002 roku, dot. sprzedaży i dostawy 400.000 sztuk worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z/s w H., a następnie poprzez poświadczenie nieprawdy w protokole odbioru 308.000 sztuk w/wym. worków oraz w fakturze VAT nr (...) z 21.10.2002 roku dokumentującej zakup przez Urząd Miejski w Z. w/wym. ilości worków biodegradowalnych, nie dopełniła obowiązków i przekroczyła swoje uprawnienia czym doprowadziła Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,
to jest przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. i art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Oskarżonej K. L. (1) zarzucono popełnienie przestępstwa polegającego na tym, że:

II. w okresie od stycznia 2001 roku do października 2002 r. w Z. i S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem o charakterze ciągłym, wspólnie i w porozumieniu z H. B. (1) i W. L. (1), jako Dyrektor ds. (...) „(...)” Sp. z o.o. j.v z/s w S., poprzez wprowadzenie w błąd przedstawicieli Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z/s w Z. oraz urzędników Urzędu Miasta w Z. co do zamiaru wywiązania się z umowy nr (...) z dnia 25 marca 2002 roku dot. sprzedaży i dostawy 400.000 sztuk worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z/s w H. doprowadziła Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,
to jest przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Oskarżonemu W. L. (1) zarzucono popełnienie przestępstwa polegającego na tym, że:

III. w okresie od stycznia 2001 roku do października 2002 r. w Z. i S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czynem o charakterze ciągłym, wspólnie i w porozumieniu z H. B. (1) i K. L. (1), jako Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o. j.v z/s w S., poprzez wprowadzenie w błąd przedstawicieli Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z/s w Z. oraz urzędników Urzędu Miasta w Z. co do zamiaru wywiązania się z umowy nr (...) z dnia 25 marca 2002 roku dot. sprzedaży i dostawy 400.000 sztuk worków biodegradowalnych (...) niemieckiej firmy (...) z/s w H. oraz poświadczenie nieprawdy w fakturach VAT nr (...) z dnia 25.03.2002 roku i nr (...) z dnia 21.10.2002 roku dokumentujących sprzedaż w/wym. podmiotom 398.910 sztuk w/wym. worków, doprowadził Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 374.736,05 zł,
to jest przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. i art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

II. Stan faktyczny

W dniu 30 października 1996 r. Zarząd Miasta Z. reprezentowany przez Prezydenta Miasta R. U. i Zastępcę Prezydenta Miasta M. S. zawarł z (...) w V. w Kanadzie umowę o numerze (...) określającą zobowiązania stron w zakresie realizacji

projektu pilotażowego budowy Stacji Segregacji Odpadów i Kompostowni w Z.. W dniu 10 marca 1997 r. strony tej umowy podpisały List Intencyjny dotyczący rozszerzenia współpracy w zakresie doradztwa i usług ekspertów kanadyjskich związanych z ICSC (załącznik nr 1, k. 32-25).

W dniu 6 marca 1998 r. Zarząd Miasta Z. reprezentowany przez Prezydenta Miasta R. U. i Zastępcę Prezydenta Miasta M. S. zawarł z (...) w V. w Kanadzie umowę o numerze (...) określającą zobowiązania stron w związku z dalszą realizacją projektu pilotażowego budowy Stacji Segregacji Odpadów i Kompostowni w Z. (umowa nr (...) z załącznikami, k. 113-120).

W styczniu 1997 r. opracowane zostało przez zespół ekspertów kanadyjskich w ramach programu ONZ „Habitat” Studium Przedinwestycyjne Stacji Segregacji Surowców Wtórnych i Kompostowni Odpadów Organicznych dla miasta Z.. Uchwałą numer (...) z dnia 14 kwietnia 1997 r. Rada Miejska wyraziła wolę budowy na terenie wysypiska przy ulicy (...) w Z. sortowni oraz kompostowni odpadów organicznych. W latach 1998 - 1999 wybudowana została kosztem 16.745.038,64 złotych Stacja Segregacji Odpadów i Kompostownia, w skład której wchodziła między innymi instalacja kontenerowa do kompostowania odpadów kuchennych, szybko zgniwiających o wartości początkowej 1,23 mln złotych (załącznik nr 1, k. 30-31).

Wybudowana Stacja Segregacji Odpadów i Kompostownia w latach 1999 - 2003 eksploatowana była przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w Z.. Warunki eksploatacji Stacji Segregacji Odpadów i Kompostowni, w tym wysokość wynagrodzenia eksploatatora wypłacanego przez Urząd Miasta Z. określały podpisywane umowy okresowe. W czerwcu 1999 r. na podstawie umowy podpisanej przez Urząd Miasta Z. z (...) w V. w Kanadzie opracowany został przez (...) program „Integracja systemu odbioru odpadów komunalnych z zastosowaniem segregacji u źródła ze Stacją Segregacji Surowców Wtórnych i Kompostownią Odpadów Organicznych w Z.”, a we wrześniu 2000r. na zlecenie Urzędu Miasta Z., opracowany został przez „(...)” Sp. z o.o. j.v. w S. „Program edukacyjnego wdrażania systemu odbioru odpadów organicznych pochodzących z odpadów kuchennych”. W programie tym stwierdzano między innymi, że podstawowym elementem tego programu jest jego pilotażowy charakter wyrażający się między innymi tym, że proponowane rozwiązania będą wprowadzane na wybranych obszarach miasta, a działania będą ściśle monitorowane przez uczestników programu w zakresie: ilości odbieranych odpadów, czystości odbieranych odpadów, kosztów odbioru odpadów i akceptacji społecznej wprowadzanych rozwiązań. Aby odbiór odpadów organicznych kuchennych uczynić bardziej efektywnym i wygodnym, proponowano uruchomić program pilotażowy początkowo dla sześciuset, a następnie dla około pięciu tysięcy ośmiuset rodzin na wybranych obszarach miasta Z.. Przed określeniem miejsc oraz ilości rozstawionych pojemników na odpady kuchenne, miały zostać zorganizowane spotkania z uczestnikami programu: Wydziałem (...), Wydziałem (...), (...) Sp. z o.o., administracjami budynków mieszkalnych, radami dzielnic i (...) Sp. z o.o. Podstawą rozpoczęcia tegoż programu miało być przygotowanie niezbędnej do odbioru odpadów organicznych kuchennych infrastruktury oraz rozprowadzenie worków wraz z regulaminem wśród mieszkańców objętych programem, zaś (...) Sp. z o.o. winno umieścić specjalne pojemniki na wyselekcjonowane odpady organiczne. W programie nadto stwierdzano, że biodegradowalne worki będą rozprowadzane wśród mieszkańców za pośrednictwem administracji budynków i rad osiedlowych w ilości trzech sztuk tygodniowo na jedną rodzinę przez okres dwudziestu pięciu tygodni. Wypełnione odpadami kuchennymi worki składowane miały być do nowych pojemników 110, 250 i 1.100 litrowych oraz do pojemników starych, zmodernizowanych. Łącznie do końca 1999 r. rozmieszczonych miało być 2.150 sztuk pojemników, do końca 2000 r. - 4.300 sztuk, a do końca 2001 r. - 9.400 sztuk. Sprowadzane do Stacji Segregacji Odpadów i Kompostowni odpady przerabiane miały być według receptur opracowanych przez (...) Sp. z o.o. Koordynatorem programu był Wydział (...) wraz z (...) Sp. z o.o. Koordynator miał zapewnić zgodnie z przyjętymi założeniami 440.000 sztuk worków biodegradowalnych. Realizacja programu miała być prowadzona według harmonogramu obejmującego pięć etapów. Pierwszy etap obejmował spotkanie z uczestnikami programu, dostarczenie worków do miejsc określonych przez administracje biorące udział w programie, rozprowadzenie przez nie worków wśród mieszkańców deklarujących udział, rozłożenie pojemników oraz opracowanie optymalnych tras odbioru odpadów. Drugi etap związany był z rozpoczęciem odbioru odpadów organicznych i dostarczeniem ich do Stacji, prowadzeniem przez Stację szczegółowej sprawozdawczości dotyczącej miejsc odbioru odpadów kuchennych, a także przygotowanie przez (...) Sp. z o.o. we współpracy ze Stacją

receptur kompostu. Etap trzeci obejmował analizę przez (...) Sp. z o.o., Stację Segregacji (...) i Kompostownię oraz administrację efektów prowadzonego programu oraz analizę efektywności odbioru odpadów organicznych, zaś etap czwarty - wdrażanie wniosków określonych w toku analiz prowadzonych w etapie trzecim. Ostatni etap obejmował spotkanie z uczestnikami programu, omówienie wyników, wskazanie działań dla poprawy efektywności systemu selekcji odpadów u źródła oraz podsumowanie rezultatów programu przez (...) Sp. z o.o. we współpracy ze służbami Urzędu Miasta i (...) Sp. z o.o. W harmonogramie nie były określone terminy realizacji programu. Nie były również zwymiarowane okresy poszczególnych etapów harmonogramu („Program edukacyjnego wdrażania systemu odbioru odpadów organicznych pochodzących z odpadów kuchennych w Z.” opracowany przez (...) Sp. z o.o. z/s w S. z datą „wrzesień 2000”, k. 246; „Integracja systemu odbioru odpadów komunalnych z zastosowania segregacji u źródła ze Stacją Segregacji Surowców Wtórnych i Kompostownią Odpadów Organicznych w Z.” (wyciąg) z datą „czerwiec 1999”, k. 526 – 533; program narady w sprawie wdrażania w Z. systemu kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi z dnia 14.01.2001 r., k. 534).

W dniu 16 marca 2000 r. na podstawie zamówienia z wolnej ręki została zawarta umowa pomiędzy Gminą Z. a „(...)” Sp. z o.o. j.v. w S. na dostawę 430 tysięcy sztuk worków biodegradowalnych (...) do odbioru odpadów organicznych z gospodarstw domowych w mieście Z. o wartości 360.000 złotych (umowa nr (...) z 16.03.2000r. zawarta między Zarządem Miasta Z. a (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S. k. 78, 2359). Zagadnienia związane z realizacją tej umowy były przedmiotem prawomocnie zakończonych postępowań karnego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Z. w sprawie II K 1240/07. W postępowaniu tamtym skazano H. B. (1), W. L. (1) i K. L. (1) za dokonane na szkodę Gminy Z. oszustwo związane z poświadzeniem nieprawdy przez H. B. i W. L. oraz niedopełnieniem obowiązków urzędniczych przez H. B..

W obowiązującym w 2001 r. w Urzędzie Miasta w Z. regulaminie udzielania zamówień publicznych postanowiono, że do kompetencji Miejskiej Komisji Przetargowej należą wszelkie kontakty z Urzędem Zamówień Publicznych, od zamieszczania ogłoszeń w Biuletynie Zamówień Publicznych do uzyskiwania od Prezesa tego Urzędu zgody na zastosowanie trybów innych niż przetarg nieograniczony, natomiast wydziały „merytoryczne” miały wnioskować do Komisji o ogłoszenie zamówienia w Biuletynie Zamówień Publicznych oraz dokonywać wyboru trybu udzielania zamówień, ale dla zamówień o wartości powyżej 3.000 Euro wybór ten winien zostać zaakceptowany przez Przewodniczącą Miejskiej Komisji Przetargowej (załącznik nr 1, k. 13-19).

W dniu 9 lutego 2001 r. Wydział (...) przedstawił wniosek o numerze (...) skierowany do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wyrażenie zgody na udzielenie zamówienia z wolnej ręki w trybie art. 71 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 10 czerwca 1994 roku o zamówieniach publicznych firmie (...) Sp. z o.o. w S. na dostawę 366.667 sztuk worków biodegradowalnych (...) do odbioru odpadów organicznych z gospodarstw domowych w mieście Z. o wartości zamówienia 300.000 złotych uzasadniając, że worki biodegradowalne, które muszą spełniać szczególne warunki, mogą być dostarczone jedynie przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. (załącznik nr 1, k. 72).

Wniosek ten nie uzyskał akceptacji Komisji, gdyż do Urzędu Miasta wpłynęło pismo od spółki cywilnej „(...)” z Z., informujące, że spółka ta jest dostawcą worków na odpady organiczne ulegających biodegradacji. W piśmie z 6 lipca 2001 r. Przewodnicząca Miejskiej Komisji Przetargowej I. B. zaleciła zastosowanie w tej sprawie przetargu nieograniczonego (pismo Naczelnika Wydziału (...) UM w Z. z dnia 2 lipca 2001 r. do Przewodniczącej Miejskiej Komisji d/s Przetargów w Z. k. 66-67; pismo Przewodniczącej Miejskiej Komisji d/s Przetargów w Z. z dnia 6 lipca 2001 r. do Naczelnika Wydziału (...) UM w Z., k. 68; pisma (...) s.c. w Z. do Urzędu Miasta w Z. z dnia 21 lutego 2001 r. i 22 marca 2001 r., k. 69, 72; pismo Naczelnika Wydziału (...) UM w Z. do s.c. „(...)” w Z. z dnia 6 marca 2001 r., k. 71; zeznania I. B. k. 174-175, 2797-2799, 3995-3996).

Pomimo powyższego stanowiska Miejskiej Komisji Przetargowej H. B. (1) w dniu 1 września 2001 r. scedowała rolę zamawiającego na Miejskie Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w Z., spółkę komunalną, w której Gmina Z. miała 100 % udziałów, zlecając tej spółce wystąpienie z odpowiednim wnioskiem (pismo Naczelnika Wydziału (...) UM w Z. z dnia 1 września 2001 r. do Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w Z. dot. zakupu 400.000 szt. worków biodegradowalnych, k. 59, 2375; zeznania J. K. (1), k. 128-129, 1322-1323, 2633-2635, 3901, 5142v-5143).

W dniu 6 września 2001 r. prezes zarządu (...) Sp. z o.o. J. K. (1) zwrócił się do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wyrażenie zgody na udzielenie zamówienia z wolnej ręki w trybie art. 71 ust. 1 pkt 3 Ustawy o zamówieniach publicznych firmie (...) Sp. z o.o. j.v. w S. na dostawę 400 tysięcy sztuk worków biodegradowalnych (...) do odbioru odpadów organicznych z gospodarstw domowych w mieście Z. o wartości 312.000 złotych. Do wniosku dołączona była opinia (...) z listopada 1999r. wydana (...) Sp. z o.o. na temat worków produkcji firmy (...). Wniosek ten J. K. (1) otrzymał już opracowany od H. B. (1), zapewniającej o rzetelnym przygotowaniu tego pisma. Decyzją z dnia 10 października 2001 r. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych postanowił zatwierdzić tryb zamówienia z wolnej ręki (wniosek Prezesa Zarządu (...) Sp. z o.o. do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 6 września 2001 r., k. 131-132, 2376-2377; opinia dot. worków na odpady organiczne wykonanych z kompozycji polimerowej (...) wydana przez Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Opakowań w W. z dnia 5 listopada 1999 r., k. 133-136, 2378-2381; decyzja Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych w W. z dnia 10 października 2001 r., k. 74, 2382).

W dniu 25 marca 2002 r. została zawarta z „(...)” Sp. z o.o. w S. umowa Nr (...). W imieniu (...) Sp. z o.o. umowę podpisali J. K. (1) – prezes Zarządu oraz T. R. i E. S. jako członkowie Zarządu. W imieniu spółki (...) umowę podpisał prezes zarządu W. L. (1). Umowa przewidywała dostarczenie zamawiającemu 400 tysięcy sztuk worków biodegradowalnych o wartości umownej 375.760 złotych brutto w terminie do 31 grudnia 2002 roku. Płatnikiem przewidzianym dla tej umowy był Urząd Miasta w Z. (umowa nr (...) z dnia 25 marca 2002 r. zawarta pomiędzy (...) Sp. z o.o. w Z. a (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S., k. 76, 2364, 2387 – 2388).

W dniu 18 marca 2002 r. (...) Sp. z o.o. podpisała z Zarządem Miasta Z. umowę o numerze (...), w której zawarto stwierdzenie, że na podstawie protokołu o numerze (...) z posiedzenia Zespołu d/s kwalifikowania wniosków o dofinansowanie zadań proekologicznych z Gminnego i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Gmina przekazuje (...) Sp. z o.o. wnioskowaną kwotę 375.760 złotych na dokonanie w terminie do dnia 31 grudnia 2002 r. zakupu 400.000 sztuk worków biodegradowalnych i ich dystrybucję w ramach przyjętego programu selektywnej zbiórki odpadów organicznych. Ze strony Zarządu Miasta umowę podpisali Zastępca Prezydenta Miasta M. Ś. (1) i członek Zarządu Miasta U. P.. Ze strony (...) Sp. z o.o. umowę podpisali Prezes Zarządu J. K. (1) i Główna Księgowa E. S. (umowa nr (...) z dnia 18 marca 2002 r. zawarta pomiędzy Zarządem Miasta Z. a (...) Sp. z o.o. w Z. k. 75, 2384-2385).

W protokole z dnia 25 marca 2002 r. (...) Sp. z o.o. potwierdziła (...) Sp. z o.o. dostawę 90.910 sztuk worków biodegradowalnych. Odbioru tej partii worków miał dokonać J. K. (1) (protokół odbioru 90.910 sztuk worków z dnia 23 marca 2002 r., k. 61).

W rzeczywistości jednak worki te zostały odebrane przez (...) Sp. z o.o. dopiero w dniach: 16 kwietnia 2002 r. w ilości 6.500 sztuk, 23 kwietnia 2002 r. w ilości 7.000 sztuk oraz 4 lutego 2003 r. w ilości 77.410 sztuk (potwierdzenie odbioru 77.410 sztuk worków przez (...) w Z. z dnia 4 lutego 2003 r., k. 561; potwierdzenie odbioru 7.000 sztuk worków przez (...) w Z. dnia 23 kwietnia 2002 r., k. 562; potwierdzenie odbioru 6.500 sztuk worków przez (...) dnia 16 kwietnia 2002 r., k. 563).

Należność za dostarczone worki została ujęta w fakturze nr (...) z dnia 25 marca 2002 r. wystawionej przez spółkę (...)” na wartość 85.400,85 złotych przy cenie jednostkowej worka wynoszącej 0,77 złotych. Faktura ta została w imieniu wystawcy podpisana przez W. L. (1). Następnie faktura ta została przekazana służbom księgowym Urzędu i ostatecznie skarbnikowi miasta (faktura VAT nr (...) z 25 marca 2002 r. dot. zakupu przez (...) Sp. z o.o. w Z. 90910 sztuk worków, k. 60, 553, 2389).

Należnością za powyższe worki biodegradowalne (...) Sp. z o.o. obciążyło Urząd Miasta w Z. fakturą o numerze (...) z dnia 4 kwietnia 2002 r. sporządzoną na wartość 85.400,85 złotych. Zapłata należności nastąpiła w dniu 5 kwietnia 2002 r. ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i (...) Wodnej (faktura VAT nr (...) z 4 kwietnia 2002 r. dot. zakupu przez Urząd Miasta w Z. od (...) Sp. z o.o. w Z. 90.910 sztuk worków, k. 62).

Umową pomiędzy (...) Sp. z o.o. a Gminą Z. datowaną na 1 sierpnia 2002 r., nr (...) (...) scedowało obowiązki wynikające z umowy o numerze (...) zawartej z (...) Sp. z o.o. na Gminę Z. reprezentowaną przez Zarząd Miasta w osobach Zastępcy Prezydenta Miasta M. Ś. (1) i Członka Zarządu U. P.. W umowie cesji strony ustaliły, że „(...) W związku z zakończeniem w dniu 31.07.2002r. obowiązywania umowy dot. prowadzenia i eksploatacji Stacji Segregacji Surowców Wtórnych i Kompostowania Odpadów Organicznych w Z. przy ul. (...) nr umowy (...) dn. 28.06.2002 strony postanawiają dokonać cesji umowy zawartej w dn. 25.03.2002 pomiędzy Miejskim Przedsiębiorstwem (...) Sp. z o.o., a (...) Sp. z o.o. j.v nr (...) (...)”. Umowę, oprócz przedstawicieli (...) Sp. z o.o. i Gminy Z., podpisał Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o. W. L. (1) (umowa cesji nr (...) z dnia 1 sierpnia 2002 r. zawarta między (...) Sp. z o.o. w Z. a Zarządem Miasta Z. k. 77, 2390).

W rzeczywistości jednak powyższa umowa cesji zawarta między (...) Sp. z o.o. w Z. a Urzędem Miasta w Z. z datą 1 sierpnia 2002 r. została sporządzona i podpisana w październiku 2002 r. po odmowie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych w W. przedłużenia bezprzetargowej umowy (...) Sp. z o.o. na eksploatację Stacji Segregacji i Kompostowni Odpadów w Z. (zeznania J. M., k. 3160-3162, 4078v-4079; zeznania H. D., k. 3163-3165, 4098v; zeznania J. K. (1), k. 2833-2835; zeznania S. S. (2), 3098-3113).

Miejskie Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. złożyło w dniu 15 października 2002 r. do (...) Sp. z o.o. zamówienie o numerze (...) na dostawę 308.000 sztuk worków biodegradowalnych zgodnie z umową Nr (...) stwierdzając, że zadanie będzie finansowane z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zaś płatnikiem będzie Wydział (...) Urzędu Miasta a odbierającym worki będzie (...) Sp. z o.o. (zamówienie z dnia 15 października 2002 r. na dostawę 308 tys. worków przez (...) Sp. z o.o. w Z., k. 63).

W protokole odbioru z dnia 21 października 2002 r. Naczelnik Wydziału (...) H. B. (1) potwierdziła (...) Sp. z o.o. odbiór 308.000 sztuk worków biodegradowalnych (protokół odbioru (...) tys. szt. worków z dnia 21 października 2002 r., k. 65, 2363v).

Należność za dostarczone worki została ujęta w fakturze (...) Sp. z o.o. o numerze (...) z dnia 21 października 2002 r. sporządzonej przez W. L. (1) na wartość 289.335,20 złotych przy jednostkowej cenie worka 0,77 złotych. Fakturę jako osoba upoważniona ze strony Urzędu Miasta w Z. przyjęła H. B. (1), która również zatwierdziła tę fakturę do zapłaty ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (faktura VAT nr (...) z 21 października 2002 r. dot. zakupu przez UM w Z. 308.000 szt. worków, k. 64).

Łącznie według wyżej opisanych dokumentów w wykonaniu umowy z dnia 25 marca 2002 r. zakupiono i odebrano 398.910 worków i zakup ten rozliczono fakturami VAT o wartości 374.736,05 złotych.

Zarządzeniem o numerze (...) z dnia 14 kwietnia 2003 roku Prezydent Miasta Z. J. G. powołał komisję w sprawie ustalenia procedury dotyczącej zabezpieczenia oraz ustalenia ilości nierozdysponowanych worków biodegradowalnych zakupionych dla celów kompostowania odpadów komunalnych oraz zmagazynowanych w firmie (...) Sp. z o.o. j.v. (zarządzenie Prezydenta Miasta Z. nr (...) z dnia 14 kwietnia 2003 r., k. 565).

Powołana przez Prezydenta Miasta Komisja przejęła od spółki (...) z jej magazynów w dniu 25 kwietnia 2003 r. 100.000 sztuk worków oraz w dniach 7 i 8 maja 2003 roku 156.696 sztuk worków (protokół przejęcia worków biodegradowalnych od firmy (...), k. 569-572).

Zgodnie z uzyskaną z Urzędu Miasta w Z. dokumentacją, z ogólnej liczby zakupionych w latach 2000-2002 worków - 839.335 sztuk - 325.635 worków zostało rozdysponowanych pomiędzy wybrane spółdzielnie mieszkaniowe na terenie Z. i Stację Segregacji Odpadów i Kompostownię w Z., 256.696 worków zostało zinwentaryzowanych przez Komisję w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w Z., 101.010 worków przekazano bezpośrednio mieszkańcom Z. w formie druków bezadresowych na podstawie zlecenia (...) dla Poczty Polskiej z dnia 6 listopada 2002 r., zaś 175.700 worków dostarczono bezpłatnie do indywidualnych mieszkańców Z. przez (...) M. L. (1) i w J. - firmę działającą na zlecenie spółki „(...)”. Z dokumentacji tej wynika, iż rozdysponowanych zostało o 19.706 sztuk worków więcej, niż zakupiono. Część informacji wynikająca z tej dokumentacji okazała się jednak niezgodna z prawdą (zestawienie ilości

zakupionych i rozdysponowanych worków biodegradowalnych sporządzone przez Naczelnik Wydziału (...) UM w Z. H. B. (1) k. 29; protokoły dostawy worków dla mieszkańców Z. wystawione przez „(...)” M. L. (1) k. 79, 80; pisma M. L. (1) do (...) Sp. z o.o. j.v. z dnia 09.04.2003r. k. 195; protokoły odbioru worków za rok 2001, k. 196-202, 554-559).

Faktycznie dostawa worków z 21 października 2002 r. nie została w tym terminie zrealizowana a potwierdzający to protokół podpisany przez H. B. (1) poświadczal nieprawdę. W kwietniu i czerwcu 2003 r. K. L. (1) i W. L. (1) w celu ukrycia dokonanego oszustwa kupili kolejne partie worków. Odbioru tych worków dokonywała K. L. (1). Worki zostały nabyte od niemieckiej firmy (...) z/s w D. za pośrednictwem czeskiej spółki (...) spol. s.r.o z/s w D.. Łącznie nabyto 241.400 sztuk worków na odpadki. Odbiory dotyczyły następujących partii worków:

- 80.500 sztuk za kwotę 5.019,98 EUR – 22.686,29 złotych, przy przyjęciu 0,28 złotych za sztukę, co znalazło odzwierciedlenie w fakturze nr (...) z dnia 25 kwietnia 2003 r. firmy (...) z/s w D. i zostało odprawione celnie w dniu 26 kwietnia 2003 r. (dokumentacja dot. obciążenia rachunku (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S. w Banku (...) S.A. I Oddział w C. z tytułu przelewu w dniu 3 lipca 2003 r. kwoty 5019,98 EUR na rzecz (...) z/s w D. (faktura nr (...) z dnia 25 kwietnia 2003 r.), k. 2422-2424);
- 73.600 sztuk za kwotę 4.589,70 EUR, co znalazło odzwierciedlenie w fakturze nr (...) z dnia 29 kwietnia 2003 r. firmy (...) z/s w D. i zostało odprawione celnie w dniu 30 kwietnia 2003 r. (dokumentacja dot. obciążenia rachunku (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S. w Banku (...) S.A. I Oddział w C. z tytułu przelewu w dniu 27 listopada 2003 r. kwoty 1300 EUR na rzecz (...) z/s w D. (faktura nr (...)), k. 2425-2426);
- 87.300 sztuk za kwotę 5.444,03 EUR, co znalazło odzwierciedlenie w fakturze nr (...) z dnia 3 czerwca 2003 r. firmy (...) z/s w D. i zostało odprawione celnie w dniu 11 czerwca 2003 r. (dokumentacja dot. obciążenia rachunku (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S. w Banku (...) S.A. I Oddział w C. z tytułu przelewu w dniu 8 grudnia 2003 r. kwoty 5733,73 EUR na rzecz (...) z/s w D. (faktura nr (...)) k. 2427-2428).

(dowody wymienione wyżej oraz:

- faktura nr (...) z dnia 25 kwietnia 2003 roku firmy (...) z/s w D. dot. sprzedaży (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w (...).500 sztuk worków biodegradowalnych wraz z dokumentacją spedycyjną k. 2442, 2444, 2445, 2452, 2453, 2456, 3024, 3052 – 3053;
- faktura nr (...) z dnia 29 kwietnia 2003 roku firmy (...) z/s w D. dot. sprzedaży (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w (...).600 sztuk worków biodegradowalnych wraz z dokumentacją spedycyjną k. 2443, 2447, 2448, 2451, 2457, 3023, 3060 – 3061;
- faktura nr (...) z dnia 3 czerwca 2003 roku firmy (...) z/s w D. dot. sprzedaży (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w (...).300 sztuk worków biodegradowalnych wraz z dokumentacją spedycyjną k. 2458 – 2461, 3021 – 3022;
- faktura pro forma nr (...) z dnia 24 kwietnia 2003 roku firmy „Rekufol spol.” S.r.o z/s w D. dot. sprzedaży (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S. 80.500 sztuk worków z dokumentacją spedycyjną k. 2446, 2454;
- faktura pro forma nr (...) z dnia 29 kwietnia 2003 roku firmy (...) S.r.o z/s w D. dot. sprzedaży (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w (...).600 sztuk worków z dokumentacją spedycyjną k. 2449, 2450, 2455;
- zeznania O. N. k. 3285-3296;
- zaświadczenie o rejestracji spółki z o.o. (...) z/s w D. (Czechy) k. 3297 – 3299;
- zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej wydane osobie prawnej spółce z o.o. (...) z/s w D. (Czechy) z 9 lutego 1998r. k. 3300 – 3302;

- zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej wydane osobie prawnej spółce z o.o. (...) z/s w D. (Czechy) z 15 lutego 1994 r., k. 3303 – 3305;
- wypis z rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Wojewódzki w U. nad Ł. z 17 października 2005r. dot. spółki z o.o. (...) z/s w D. (Czechy) k. 3306 – 3308;
- certyfikat dla firmy (...) z/s w W. (Niemcy) dla produktu (...)z 29 marca 2004r. k. 3326 – 3328;
- rachunek nr (...) z dnia 2 czerwca 2003 roku wystawiony przez W. E. dot. sprzedaży (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S.87.300 sztuk worków biodegradowalnych k. 3329-3331).

Worki z dwóch pierwszych dostaw zostały przekazane w dniach 7 i 8 maja 2003 r. Komisji Inwentaryzacyjnej Urzędu Miasta w Z. jako worki biodegradowalne typu (...) kupione w latach 2000 – 2001. Nadto w dniu 17 stycznia 2005 r. spółka (...) przekazała Urzędowi Miasta w (...).472 sztuk worków biodegradowalnych, które wcześniej nie zostały zinwentaryzowane, a które także pochodziły z wyżej wymienionego źródła – trzeciej dostawy odprawionej celnie w dniu 11 czerwca 2003 r. (protokół komisyjnego przejęcia i przeliczenia worków, k. 1413-1414; dokumentacja dot. przejęcia przez UM w Z. worków biodegradowalnych od (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S. w dniu 17 stycznia 2005 r., k. 1444-1447; protokół oględzin worków biodegradowalnych przejętych przez UM w Z. od (...) Sp. z o.o. j.v. z/s w S. w dniu 17 stycznia 2005 r., k. 1449-1450).

Oskarżeni H. B. (1) i W. L. (1) byli karani za przestępstwa, przy czym dotyczyło to wyłącznie części czynów objętych aktem oskarżenia w niniejszej sprawie, co do których poprzedni wyrok się uprawomocnił (dane o karalności, k. 5073-5077). Oskarżona K. L. (1) w latach 2006-2013 była kilkakrotnie karana za przestępstwa skarbowe. Została ponadto prawomocnie skazana za część czynów objętych aktem oskarżenia w niniejszej sprawie, co do których poprzedni wyrok się uprawomocnił (dane o karalności, k. 5070-5072).

III. Wyjaśnienia oskarżonych

Oskarżeni nie przyznali się do popełnienia zarzuconych czynów i złożyli obszernie wyjaśnienia. Respektując wymóg zwięzłości uzasadnienia (mający obecnie swoje umocowanie normatywne w brzmieniu art. 424 § 1 k.p.k.) odstąpiono od przytaczania treści tychże wyjaśnień, co skądinąd było postulowane w orzecznictwie sądów apelacyjnych już w poprzednim stanie prawnym (np. w wyrokach SA w Katowicach w sprawach II AKa 114/14, II AKa 256/14, II AKa 184/14).

Zasadnicza argumentacja przedstawiona przez oskarżonych sprowadzała się do następujących tez.

Oskarżona **H. B. (1)** (k. 2588-2595, 2622-2624, 2971-2972, 3701-3702, k. 4703, 5055v, 5067v-5068) podkreślała, że jedynie worki dostarczane przez firmę (...) posiadały wymagane parametry i nie było innych dostępnych dostawców. Jako niewiarygodną oceniła ofertę firmy „(...)”, której wpływ do Urzędu Miasta spowodował zalecenie przez Miejską Komisję Przetargową przeprowadzenia przetargu nieograniczonego. Tym uzasadniała zawarcie przez (...) z (...) umowy w trybie zamówienia z wolnej ręki. Podkreśliła oskarżona, że takie rozwiązanie konsultowała ze służbami finansowymi UM i z zarządem (...). Stwierdziła oskarżona, że worki były faktycznie dostarczane w terminach wynikających z dokumentacji i że płatność następowała wyłącznie za zrealizowane dostawy. Zaprzeczyła osiągnięciu w związku ze sprawą jakichkolwiek korzyści majątkowych lub osobistych. Zwróciła też oskarżona uwagę na opóźnienia w uruchomieniu programu selektywnej zbiórki odpadów na terenie Z.. Wskazała oskarżona, że po odbiorze pierwszej partii worków w ilości 91 tysięcy sztuk (...) wystawił fakturę, która została przekazana za pośrednictwem dyrektora K. do jej Wydziału i tam zaaprobowana do realizacji. Potwierdziła oskarżona swoją świadomość co do faktu zawarcia umowy cesji pomiędzy (...) a Gminą Z., skutkującą przeniesieniem na Gminę obowiązku zapłaty za dostarczane przez (...) worki. Oskarżona wyjaśniła, że w 2000 r. odebrała w obecności K. L. (1) oraz jednego z pracowników spółki (...) pozostałą liczbę, tj. 308 tysięcy sztuk worków i miało to miejsce w magazynie (...) w Z.. Odbiór ten według wyjaśnień oskarżonej polegał na wrywkowym sprawdzeniu kilku kartonów z workami oraz wizualnym oszacowaniu ilości kartonów. Wskazała, że po podpisaniu protokołu odbioru spółka

(...) wystawiła fakturę, którą ona zaaprobowała do realizacji. Przyznała, że nie miała żadnej wiedzy, co się w tym czasie działo z workami i podejrzewała, że były składowane w Z.. Wyjaśniła też oskarżona, że w tamtym czasie miała uprawnienia do podpisywania decyzji administracyjnych z upoważnienia Prezydenta Miasta w zakresie działalności Wydziału, a także do dysponowania funduszami Powiatowego i Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska zgodnie z przepisami finansowymi. Zrelacjonowała ponadto oskarżona swoje późniejsze działania związane z inwentaryzacją dostarczonych worków zarządzoną przez prezydenta J. G.. Wskazała w szczególności na otrzymanie od (...) informacji o rozdysponowaniu około 100 tys. worków poprzez rozesłanie ich pocztą mieszkańcom Z., czym miała się zajmować firma „(...)”. Przyznała też oskarżona, że część pism przez nią sygnowanych, w tym wyjaśnienia dla Komisji Rewizyjnej faktycznie zostało sporządzone w firmie „(...)” a ona je tylko podpisywała. Zaprzeczyła ponadto oskarżona, by miała cokolwiek wspólnego z zakupem przez (...) w kwietniu i czerwcu 2003 r. worków biodegradowalnych w Czechach.

Oskarżona **K. L. (1)** (k. 451-452, 454-458, 1125-1126, 1511-1513, 1858-1859, 2465-2467, 2984-2985, 3702-3703, 5056, 5068v-5069, 5175v-5177) stwierdziła, iż wszystkie dostawy worków wynikające z umowy z 25 marca 2002 r. zostały zrealizowane zgodnie z umową a worki te zostały wcześniej sprowadzone z Niemiec przez (...). Wskazała, że dowodzą tego potwierdzenia przekazania worków z dnia 25 marca 2002 r. w ilości 90.910 sztuk oraz z dnia 21 października 2002 r. w ilości 308.000 sztuk. Odnosząc się do tej drugiej dostawy wskazała oskarżona, że H. B. (1) potwierdziła odebranie worków w tej ilości, jednakże fizycznie worki te pozostały w depozycie spółki „(...)”, gdyż Urząd Miejski w Z. nie miał możliwości ich składowania i worki z tej partii w roku 2002 lub 2003 były zgodnie z różnymi programami i dyspozycjami Urzędu Miejskiego rozprowadzane wśród spółdzielni, zarządów budynków komunalnych oraz osób fizycznych. Podczas początkowych przesłuchań w postępowaniu przygotowawczym oskarżona kilkakrotnie deklarowała, że niezwłocznie dostarczy dokumenty potwierdzające jej wersję (k. 454-458, 1125-1126). Oskarżona podniosła ponadto, że Urząd Miejski w Z. protokolarnie odebrał wszystkie worki będące w depozycie (...) i w marcu 2005 r. wezwał spółkę do wydania brakujących worków w ilości około 1.500 sztuk – co potwierdzają pisma Prezydenta Miasta Z. do (...) z 8 marca 2005 r. i 25 maja 2005 r. Wskazała, że należność z tytułu brakujących worków została przez spółkę zapłacona – co potwierdza polecenie przelewu na konto Urzędu Miejskiego w Z. kwoty 1.435,40 złotych. Zaznaczyła, że wskazana wyżej ilość worków dotyczy całościowego rozliczenia kontraktu.

Oskarżony **W. L. (1)** (k. 462-463, 1121-1122, 1508-1510, 1855-1857, 2993-2994, 3209-3210, 3702, 4701-4703, 5056, 5057v-5059, 5067v) przyznał, że wystawiał faktury na sprzedaż worków biodegradowalnych i faktury te podpisywał. Stwierdził, że odbiór zamówionych przez (...) worków faktycznie miał miejsce i znalazło to potwierdzenie w treści sporządzonych wówczas dokumentów. Zwrócił uwagę, iż spółka (...) w 2003 r. wystąpiła do Prezydenta Z. o przeprowadzenie kompleksowej inwentaryzacji worków znajdujących się w magazynach (...), w administracjach spółdzielni i w biurze firmy (...), natomiast inwentaryzacja została przeprowadzona jedynie w magazynach na ulicy (...) w Z. a po jej zakończeniu worki zostały przewiezione do magazynów (...) na ulicę (...), co uniemożliwiło przeprowadzenie kompletnej inwentaryzacji i zebrania wszystkich worków, które w tym czasie były roznoszone. Oskarżony zakwestionował trafność ustaleń opartych na analizie dokumentacji celnej. Podniósł, że istniała możliwość dostarczenia worków do Polski w inny sposób, aniżeli poprzez bezpośredni ich zakup przez spółkę „(...)”. Powołał się na relację świadka W. E., który miał w 1999 r. wwieźć do Polski poza jakąkolwiek ewidencją około 3.000 sztuk worków. Wskazał też, że dostarczaniem worków do (...) zajmowała się również firma (...) z USA, w czym uczestniczył J. K. (2). Żadnej dokumentacji to potwierdzającej nie był jednak w stanie przedłożyć, co tłumaczył dwukrotnym kompletnym zalaniem pomieszczeń biurowych (...) i utratą wówczas części dokumentów. Wyjaśnił, że w Stacji Segregacji i Kompostowni znajdowały się znaczne ilości worków, a zgromadzone w toku śledztwa dokumenty (protokoły podpisane przez (...) oraz kierownika Zakładu (...)) – W. P. (1) potwierdzają odbiór pomiędzy 25 marca 2002 r. a 4 lutego 2003 r. worków w ilości około 182 tysięcy sztuk. Zwrócił też uwagę, że pewna ilość worków była rozdawana w formie gadżetów na różnych imprezach ekologicznych, co nie było w żaden sposób ewidencjonowane. Wyjaśnił oskarżony, że planowano także rozsyłanie worków pocztą i podjęto w tym celu konkretne działania, jednak dopiero w późniejszym okresie – po przeprowadzeniu inwentaryzacji w magazynach – okazało się, że worki nie zostały jednak pobrane i nie zostały rozesłane. Oskarżony wyjaśnił ponadto, że w maju 2005 r. prezydent J. G. przekazał do firmy (...) dokument, z którego wynikało, że rozliczenie dostawy worków biodegradowalnych do Urzędu Miejskiego w Z. wykazało brak jedynie 1.528 sztuk worków biodegradowalnych z zadeklarowanych przez firmę „(...)” 88 tysięcy sztuk.

Podniósł, że w tych okolicznościach firma „(...)” dokonała wpłaty w wysokości 1.435,40 złotych na konto Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska tytułem rozliczenia tego braku i w ten sposób w całości się rozliczyła.

IV. Ocena wyjaśnień oskarżonych i ocena dowodów

Sąd dał wiarę wyjaśnieniom oskarżonych w tym tylko zakresie, w jakim ich wersja wydarzeń nie była sprzeczna z treścią obciążających ich dowodów, przede wszystkim dokumentów. Za niewiarygodne uznał natomiast Sąd wyjaśnienia oskarżonych w części, w której negowali swoje sprawstwo przypisanych czynów.

Nie zasługują na wiarę wyjaśnienia H. B. (1) w zakresie, w jakim neguje umyślne naruszenie przepisów prawa przy podejmowaniu działań zmierzających do zawarcia umowy o dostawę worków z (...), którą ostatecznie podpisano 25 marca 2002 r. Oskarżona w zasadzie nie kwestionowała okoliczności faktycznych, udokumentowanych zgromadzonymi w aktach dokumentami. Odmiennie natomiast oceniała prawidłowość swoich ówczesnych działań. Wyrażone przez oskarżoną oceny są chybione. Dość stwierdzić, że wniosek o zawarcie umowy w trybie bezprzetargowym spotkał się ze sprzeciwem Miejskiej Komisji Przetargowej – wyspecjalizowanej komórki organizacyjnej Urzędu Miasta, której pracownicy byli najbardziej kompetentni w sprawach dotyczących zamówień publicznych. Późniejsze działania oskarżonej jednoznacznie świadczą o tym, że celowo dążyła do ominięcia przeszkód wynikających z katagorycznego stanowiska MKP i ostatecznie zdołała to zrealizować wykorzystując pośrednictwo spółki komunalnej (...). Zagadnienia te zostaną jeszcze omówione w części uzasadnienia poświęconej ocenie prawnej działań oskarżonej.

Wspólne w wyjaśnieniach wszystkich oskarżonych było negowanie jakichkolwiek przesłanek ich odpowiedzialności za oszustwo (wszyscy oskarżeni) i poświadczenie nieprawdy (H. B. i W. L.). Celowe jest zatem łączne omówienie przesłanek, jakimi kierował się Sąd uznając za niewiarygodną wersję wydarzeń przez nich przedstawioną.

Sąd nie dał wiary wyjaśnieniom oskarżonych K. L. (1), W. L. (1) i H. B. (1) w zakresie, w jakim negowali swoje sprawstwo. Teza oskarżonych, jakoby umowa zawarta w dniu 25 marca 2002 r. została zrealizowana prawidłowo a worki dostarczone w ilości i w terminach zgodnych ze sporządzoną z ich udziałem dokumentacją została podważona przekonującymi dowodami przeciwnymi.

Oskarżeni nie negowali swojego udziału w zawarciu umowy z 25 marca 2002 r. W. L. (1) tę umowę podpisywał, co wprost wynika z jej treści. Wszelkie decyzje związane z zawarciem i realizacją tej umowy podejmował on wspólnie z K. L. (1), co oboje w swoich wyjaśnieniach przyznali. Oskarżona H. B. (1) jako Naczelnik Wydziału Urzędu Miejskiego w Z. formalnie nie była co prawda powiązana z żadną ze stron tej umowy. Ona sama jednak już od 2001 r. o zawarcie tej umowy zabiegała i czyniła starania w celu zawarcia jej przez Gminę Z. w trybie zamówienia z wolnej ręki. Gdy nie powiodły się próby zrealizowania tego z bezpośrednim udziałem Gminy Z., doprowadziła do zawarcia umowy, której stroną była formalnie spółka komunalna – (...)Sp. z o.o. Rola (...) sprowadzała się jednak w tym zakresie do firmowania decyzji podejmowanych przez Urząd Miasta, a konkretnie przez Naczelnik H. B. (1). Dlatego wszyscy oskarżeni ponoszą odpowiedzialność za zawarcie umowy z 25 marca 2002 r. i jej późniejszą realizację.

Istotnym sygnałem świadczącym o nieprawidłowościach związanych z programem selektywnej zbiórki odpadów były wyniki kontroli NIK. Z oczywistych względów kontrola ta odbywała się pod innym kątem aniżeli czynności późniejszego postępowania karnego. Mimo to szereg informacji z raportu NIK wskazywała na istotne uwarunkowania obrotu workami biodegradowalnymi, mające związek z przedmiotem niniejszego postępowania. W okresie od 23 lipca 2003 r. do 25 lutego 2004 r. kontrolerzy Najwyższej Izby Kontroli – Delegatury w K. przeprowadzili w Urzędzie Miasta w Z. kontrolę dotyczącą sposobu wydatkowania środków z Gminnego i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska w Z. w kontekście realizacji programu edukacyjnego wdrażania systemu odbioru odpadów organicznych pochodzących z odpadów kuchennych. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła sposób gospodarowania zakupionymi ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej workami biodegradowalnymi. W szczególności wątpliwości wzbudziły dokonany jednoosobowo odbiór worków od dostawcy – za wyjątkiem 90.910 sztuk odebranych i zmagazynowanych przez (...) przez Naczelnika Wydziału (...), która również podjęła decyzję o pozostawieniu worków w depozycie u dostawcy oraz zatwierdziła do zapłaty sporządzone faktury za ich dostawy. Pozostawienie worków

w depozycie dostawcy nastąpiło, mimo że eksploatująca Stację Segregacji Odpadów i Kompostownię (...) Sp. z o.o. dysponowała odpowiednimi warunkami magazynowymi, a ponadto brak zapewnienia rzetelnego dokumentowania obrotu zakupionymi workami, które m.in. nie zostały ujęte w ewidencji magazynowej Urzędu Miasta. Wskutek tego, jak wynika z ustaleń przeprowadzonej w lipcu 2003 r. inwentaryzacji worków biodegradowalnych – wykazywano rozdysponowanie o 19.706 sztuk worków więcej, niż faktycznie ich zakupiono, wreszcie też brak skutecznego nadzoru ze strony Wydziału Ekologii nad warunkami magazynowania i dystrybucją zakupionych worków biodegradowalnych, co spowodowało, że z 228.700 sztuk worków przekazanych w marcu 2001 r. sześciu administratorom budynków mieszkalnych na terenie Z., wskutek nie zapewnienia prawidłowych warunków ich magazynowania około 69.000 sztuk worków o wartości 67.000 złotych zostało zużyte niezgodnie z przeznaczeniem na inne cele lub uległo zniszczeniu. Spowodowało ponadto, iż (...) Sp. z o.o. będąca dostawcą worków wykazała dostarczenie w 2000 r. i w 2002 r. przypadkowym mieszkańcom Z. 276.700 sztuk worków biodegradowalnych o wartości około 268.000 złotych, przy czym w przedstawionych na powyższą okoliczność protokołach dostaw sporządzonych przez (...) Sp. z o.o. i działającą na jego zlecenie firmę (...) z J. nie było informacji, komu worki biodegradowalne zostały dostarczone. Wspomniane dokumenty dotyczące rozchodu 276.700 sztuk worków nie były na bieżąco weryfikowane pod względem rzetelności przez Wydział (...). Wydział ten, pomimo deklaracji spółki (...) z marca 2003 r. oraz mimo wniosku Regionalnej Izby Obrachunkowej sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym z października 2003 r., do lutego 2004 r. nie uzyskał od firmy „(...)” szczegółowej dokumentacji dotyczącej wykazanego przez nią rozprowadzania wśród mieszkańców Z. 175.700 sztuk worków. Najwyższa Izba Kontroli zauważała przy tym, że rozprowadzenie 276.700 sztuk worków biodegradowalnych o wartości około 268.000 złotych w przypadkowy sposób wśród mieszkańców Z., uznać należy jako niegospodarność, gdyż założenia wdrażanych programów przewidywały ich nieodpłatne udostępnienie tylko wytypowanym rodzinom biorącym udział w programie pilotażowym zbiórki odpadów kuchennych. W programach tych nie przewidywano rozprowadzania worków biodegradowalnych wśród przypadkowych odbiorców. Uznano w konsekwencji, że za niewłaściwe gospodarowanie zakupionymi workami biodegradowalnymi odpowiada Naczelnik Wydziału (...), która organizowała lub inicjowała zakupy tych worków, dokonywała ich odbioru, akceptowała rozprowadzanie worków przez spółkę (...)” wśród przypadkowych mieszkańców i kierowała Wydziałem, który był koordynatorem programu pilotażowego zagospodarowania odpadów kuchennych.

Wyniki postępowania dowodowego w niniejszej sprawie dowiodły, że stwierdzone przez NIK nieprawidłowości nie były przypadkowe, lecz wynikały z celowych, oszukańczych działań oskarżonych. Potwierdzono bowiem odbiór worków, które wcale nie zostały dostarczone w podanych ilościach i w podanych terminach. Dokonano także nieuzasadnionych wówczas płatności, co było naturalną konsekwencją poświadczenia nieprawdy w dokumentach potwierdzających rzekome dostarczenie worków przez (...). Późniejsze nieprawidłowości wytknięte przez NIK były zaś w dużej mierze efektem działań mających zamaskować dokonane oszustwo. Nie przeprowadzono wszak wcale dystrybucji worków biodegradowalnych drogą pocztową, bowiem przesyłki bezadresowe były w rzeczywistości materiałami wyborczymi związanymi ze zbliżającą się drugą turą wyborów samorządowych wyznaczoną na 10 listopada 2002 r. Nie doszło też do rozprowadzania worków przez firmę M. L., (...), który skądinąd został prawomocnie skazany za przestępstwo popełnienia związane z przedłożeniem organom ścigania prowadzącym śledztwo w niniejszej sprawie stwierdzającego nieprawdę zestawienia dokumentującego rozwożenie różnym odbiorcom w okresie od marca 2000 roku do maja 2002 roku przez firmę „(...)” worków biodegradowalnych zakupionych przez Gminę Z. od (...).

Zgromadzony materiał dowodowy wykazał jednoznacznie, że w datach wynikających z dokumentów sporządzonych przy udziale oskarżonych nie doszło – wbrew treści tych dokumentów – do faktycznego przekazania gminie Z. lub spółce komunalnej (...) worków biodegradowalnych w ilościach tam wskazanych. Mimo to doszło do wydatkowania środków finansowych na zapłatę za worki, które rzekomo zostały dostarczone.

Zgodnie z umową z dnia 25 marca 2002 r. o numerze (...) spółka (...) zobowiązywała się w okresie od 25 marca 2002 r. do 31 grudnia 2002 r. dostarczyć, a (...) Sp. z o.o. zakupić od tej spółki za cenę 375.760 zł, którą pokryć miała Gmina Z., 400.000 sztuk worków biodegradowalnych. W związku z tą umową sporządzono protokół odbioru 90.910 sztuk worków z dnia 25 marca 2002 r. podpisany przez reprezentującego (...) J. K. (1) oraz protokół odbioru 308.000 sztuk

worków z dnia 21 października 2002 r. podpisany przez H. B. (1). Łącznie potwierdzono odbiór 398.910 sztuk worków za łączną cenę 374.736,05 zł. Sporządzenie protokołów odbioru skutkowało przyjęciem faktur a następnie zapłatą przez Gminę całości należności.

Miarodajnym kryterium pozwalającym na ustalenie, czy spółka (...) wywiązała się z umowy z 25 marca 2002 r. w sposób określony w samej umowie oraz w sporządzonej później dokumentacji obrazującej rzekome dostarczenie worków, było to, jakimi ilościami worków spółka dysponowała w tamtym okresie. Zgromadzony materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że w latach 1999-2003 spółka (...) kupiła za granicą i sprowadziła do kraju nie więcej niż 729.825 sztuk worków. Kluczowe znaczenie dla ustalenia, czy worki były dostarczane w czasie wynikającym ze sporządzonej z udziałem oskarżonych dokumentacji, miały dowody obrazujące okoliczności zaopatrywania się w te worki przez spółkę (...). O ilości worków biodegradowalnych rzeczywiście dostarczonych i przekazanych do dyspozycji Miejskiego Przedsiębiorstwa (...), decydowały udokumentowane ilości tych worków sprowadzone do Polski przez (...) w latach 2000-2002.

Zgromadzony materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że w dniach 25 marca 2002 r. i 21 października 2002 r. spółka (...) nie mogła przekazać spółce (...) łącznie 398.910 sztuk worków (odpowiednio 90.910 sztuk w marcu 2002 r. i 308.000 sztuk w październiku 2002 r.), gdyż wówczas taką ich ilość nie dysponowała. Jak wynika ze zgromadzonych dowodów, spółka (...) do 28 maja 2001 r. sprowadziła nie więcej niż 488.425 sztuk worków biodegradowalnych. Większość z nich została wykorzystana celem rozliczenia umowy z Gminą Z. zawartej w 2000 r. (co skądinąd również wiązało się z oszustwem prawomocnie już przypisanym oskarżonym), zaś pozostała ilość była zdecydowanie niewystarczająca do realizacji umowy z 25 marca 2002 r., nawet w odniesieniu do częściowej dostawy rzekomo wykonanej 25 marca 2002 r. w ilości około 90 tys. sztuk. Kolejne worki zostały zaś nabyte dopiero w kwietniu i czerwcu 2003 r. w ilości 241.400 sztuk, przy czym odbyło się to już dla ukrycia wcześniejszego faktycznego nieprzekazania ich zamawiającemu w ilościach wynikających ze sporządzonych protokołów odbioru, gdy na owy czas w związku ze zmianami we władzach miasta Z. poddane zostały one inwentaryzacji.

Na podstawie dokumentacji celnej, spedycyjnej, historii operacji przeprowadzonych na rachunkach bankowych spółki (...) oraz dokumentów i zeznań uzyskanych od przedstawicieli niemieckich firm (...) z/s w H. i B. C. z/s w U. - producentów i dostawców worków biodegradowalnych (...) wytwarzanych z kompozycji polimerowo – skrobiowej o nazwie (...) ustalono, co następuje.

Spółka (...) w latach 1999 - 2001 kupiła i sprowadziła nie więcej niż 488.425 sztuk worków biodegradowalnych, i tak:

- 26.000 sztuk za kwotę 2.362,94 DEM – 10.529,50 złotych – to jest 0,40 złotych za sztukę (faktura nr (...) z dnia 29 września 1999 roku firmy (...) z/s w U.) – odprawa celna – 9 października 1999 r.,
- 28.000 sztuk za kwotę 2.544,70 EUR (faktura nr (...) z dnia 15 marca 2000 roku firmy (...) z/s w U.) – odprawa celna – 4 kwietnia 2000 r. – odbiór 17 kwietnia 2000 r.,
- 213.425 sztuk za kwotę 19.396,52 EUR – 75.471,86 złotych tj. 0,35 złotych za sztukę (faktura nr (...) z dnia 22 sierpnia 2000 roku firmy (...) z/s w U.) – odprawa celna – 31 sierpnia 2000 r.,
- 213.000 sztuk za kwotę 17.911,63 EUR – 75.471,86 złotych tj. 0,35 złotych za sztukę (faktura nr (...) z dnia 18 października 2000 roku firmy (...) z/s w U.) – odprawa celna – 6 grudnia 2000 r. – odbiór 8 grudnia 2000 r.,
- 8.000 sztuk za kwotę 3.280 DEM (rachunek nr (...) z dnia 18 maja 2001 roku firmy (...) z/s w H.) – odprawa celna 22 maja 2001 r. – odbiór 28 maja 2001 r.

Z liczby sprowadzonych z Niemiec worków biodegradowalnych 13.000 sztuk zostało nadto przez spółkę (...) w dniu 5 kwietnia 2001 r. sprzedanych Zespołowi Szkół Ogólnokształcących nr (...) w Z. za kwotę 12.688 złotych przy przyjęciu wartości 0,976 złotych za sztukę. Z tego tytułu wystawiono fakturę VAT nr (...), która to należność została zrefundowana Zespołowi Szkół Ogólnokształcących przez Gminę Z. z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska.

Ponadto 17.000 sztuk zostało sprzedanych za kwotę 15.140,20 złotych przy przyjęciu stawki 0,89 złotych za sztukę Urzędowi Miasta w Z. w dniu 12 października 1999 r., co znalazło odzwierciedlenie w fakturze VAT nr (...) i protokole odbioru z dnia 14 października 1999 r. i nastąpiło to jeszcze przed zleceniem przez spółkę (...) Centralnemu Ośrodkowi Badawczo - Rozwojowemu Opakowań w W. sporządzenia opinii dotyczącej worków biodegradowalnych.

Nieprawidłowości związane z rozliczeniem worków dostarczanych w październiku 2000 r. były przedmiotem prawomocnie zakończonego postępowania karnego w sprawie Sądu Rejonowego w Z., sygn. II K 1240/07. W sprawie tamtej ustalono m.in., iż w dniu 20 października 2000 r. H. B. (1) potwierdzając odbiór 191.000 sztuk worków biodegradowalnych, z tytułu zakupu których w dniu 26 października 2000 r. na konto spółki (...) wpłynęła wpłata kwoty 190.652,30 złotych, poświadczyła nieprawdę, gdyż w tym czasie spółka (...) nie dysponowała taką ilością worków, albowiem dopiero w dniu 8 grudnia 2000 r. dostarczono jej 213.000 sztuk zamówionych w Niemczech worków biodegradowalnych.

Sąd przeanalizował materiał dowodowy pod kątem uwag Sądu Odwoławczego dotyczących możliwości częściowego wykonania dostawy worków w dniu 25 marca 2002 r. przy wykorzystaniu 17.000 sztuk worków, jakie pozostały z dostawy odebranej w dniu 8 grudnia 2000 r. W ocenie Sądu nie ma żadnych podstaw, by twierdzić, że jakiegokolwiek worki zostały w dniu 25 marca 2002 r. przekazane na rzecz (...). Zgodnie z dokumentacją w dniu 25 marca 2002 r. spółka (...) miała przekazać ponad 90 tys. sztuk worków. Taką ilością z całą pewnością wówczas jednak nie dysponowała. Ewentualne pozostałości z poprzednich zamówień (nie więcej niż kilkanaście tysięcy sztuk) na realizację tego zamówienia absolutnie nie wystarczały. Faktyczne przekazanie takiej ilości worków, stanowiącej jedynie nikłą część dostarczanego rzekomo zamówienia, niczemu by nie służyło. Tworzenie takiej fikcji w realiach sprawy nie miałoby sensu. Ze strony H. B. (1) istniało od początku przyzwolenie na nierzetelne rozliczenie się (...) z jej zobowiązań. Sama potwierdziła w późniejszym czasie odbiór 308 tys. sztuk worków mimo, że z całą pewnością takiej ilości worków wtedy nie dostarczono. Przekazywanie w marcu 2002 r. kilkunastu tysięcy sztuk, jakie mogły pozostać z wcześniejszych dostaw, byłoby pozbawione sensu. Tworzenie jakichkolwiek pozorów wobec H. B. (1) współdziałającej w oszustwie byłoby wszak zbędne. J. K. (1), który zaparafował protokół odbioru worków z dnia 25 marca 2002 r. faktycznie natomiast żadnych worków w tej dacie nie odbierał, co wprost wynika z jego zeznań. Nie ma żadnych podstaw, by zakładać, że w tym samym dniu miała miejsce jakaś inna dostawa, odbywająca się bez udziału J. K. (1) i jednocześnie bez żadnego jej dokumentowania. Byłoby to zupełnie pozbawione sensu. Dostarczanie worków z partii 90.910 sztuk, rzekomo dostarczonych 25 marca 2002 r. faktycznie odbywało się zaś w późniejszym czasie i mniejszych ilościach a odbierał je przedstawiciel (...) W. P. (1).

Nie zasługują na wiarę wyjaśnienia W. L. (1) w zakresie, w jakim powoływał się na rzekome zaopatrywanie w worki także w inny sposób, aniżeli poprzez bezpośrednie ich zakupy przez (...) od dostawców zagranicznych. Dopiero w toku postępowania sądowego wskazał oskarżony, że worki były dostarczane przez firmę (...) z USA przy współpracy i współudziale J. K. (1). Przyznał jednak oskarżony, że żadnych dokumentów to potwierdzających nie posiada. Wersja o utracie tych dokumentów wskutek dwukrotnego zalania pomieszczeń biurowych spółki „(...)” jest niewiarygodna. Pojawiła się ona bowiem dopiero na etapie poprzedniego postępowania sądowego, kiedy to oskarżeni mieli już pełną wiedzę o zakresie zgromadzonych przez prokuratora, obciążających ich dowodów. Nie jest oczywiście obowiązkiem oskarżonych dostarczanie jakichkolwiek dowodów. Doświadczenie życiowe i względy logicznego rozumowania uprawniają jednak do stwierdzenia, że osoba podejrzewana lub oskarżana o dokonanie przestępstwa nie ukrywa dowodów swojej niewinności. Ani oskarżony W. L. (1), ani jego żona K. L. (1) na żadnym etapie długotrwałego wszak postępowania przygotowawczego o żadnym „kompletnym zalaniu” pomieszczeń biurowych i utracie jakiegokolwiek dokumentacji nie wspominali. Przeciwnie, K. L. (1) podczas wyjaśnień składanych w toku śledztwa wręcz zapewniała o posiadaniu dokumentacji celnej i spedycyjnej i deklarowała gotowość dostarczenia jej organom prowadzącym śledztwo w konkretnych terminach. Dokumentów tych skądinąd nie dostarczyła ani w deklarowanych terminach ani nigdy później. Tłumacząc opóźnienia w deklarowanym dostarczeniu dokumentów nigdy nie wspominała o ich utracie wskutek zalania pomieszczeń, lecz zapewniała, że stosowna dokumentacja jest przygotowywana. W realiach sprawy jako niewiarygodne uznać należy także twierdzenie, że przypadkowemu zniszczeniu uległa akurat ta część dokumentacji, która miała potwierdzić tezy oskarżonych zaprezentowane dopiero

w postępowaniu sądowym, sprzeczne zresztą z wcześniejszymi wypowiedziami K. L. i niczym innym nieoparte. Dokumentacja dotycząca nabycia worków biodegradowalnych w okresie wcześniejszym i późniejszym żadnemu zniszczeniu jednak nie uległa a charakter tej dokumentacji uzasadniał przecież wspólne jej przechowywanie. Co znamienne, o przypadkowej utracie dokumentów dotyczących wspomnianych dostaw worków biodegradowalnych nie miały żadnej wiedzy pracownicy spółki (...) M. C. (k. 4217v) i M. Ż. (k. 1282-1283, 4009, 5103v-5104). Wspominały one jedynie o zawilgoceniu pewnej partii przechowywanych worków, natomiast o utracie dokumentacji nic im nie było wiadomo. Należy wreszcie zwrócić uwagę na okoliczności, w jakich ostatecznie zabezpieczono dokumentację (...) dotyczącą worków biodegradowalnych. Pomimo ponawianych zapewnień, żadne z oskarżonych tych dokumentów nie dostarczyło, lecz zostały one zabezpieczone dopiero podczas przeszukania przeprowadzonego w siedzibie tej spółki w dniu 16 czerwca 2004 r. (k. 1152-1155). Żadna z osób uczestniczących w przeszukaniu nie twierdziła wówczas, by dokumentacja, której wydania zażądano, zaginęła lub została zniszczona. Gdy podczas przeszukania zażądano od K. L. (1) wydania kompletnej dokumentacji dotyczącej zamówienia, sprowadzenia i sprzedaży w latach 2000-2002 worków biodegradowalnych dla Urzędu Miasta w Z. (k. 1150, 1152v), oskarżona dobrowolnie wydała dokumentację przyznając, że zabezpieczone dokumenty dotyczą zakupu worków biodegradowalnych dla Urzędu Miasta (k. 1153) i nie sygnalizując nawet, że może być ona niekompletna. Znamienne jest również to, że nie została wówczas wydana dokumentacja dotycząca zakupu worków w roku 2003 r. Dokumentację tę organy ścigania uzyskały na swoje żądanie (k. 2438) dopiero w dniu 17 sierpnia 2005 r. (k. 2439-2441). W kontekście faktu, iż dokumentacja ta obrazowała zabiegi oskarżonych zmierzające do ukrycia dokonanego wcześniej oszustwa, motywacja skutkująca zaniechaniem ich wydania podczas przeszukania w 2014 r. jest nad wyraz czytelna.

Nie podważa wiarygodności obciążających oskarżonych dowodów treść pism Prezydenta Z. z 8 marca 2005 r. i 25 maja 2005 r. dotyczących rozliczenia się (...) z Gminą Z. ze zobowiązania do dostarczenia worków biodegradowalnych (k. 1515, 2468, 2469). Z tych pism wprost wynika, że Gmina Z. nie uznaje owych ustaleń za ostateczne, gdyż „uznanie rozliczenia dostarczonych przez waszą firmę worków biodegradowalnych za ostateczne jest uzależnione od wyników postępowania prokuratorskiego prowadzonego w tym zakresie”. W odniesieniu do wykonanego przez (...) w dniu 22 lipca 2005 r. przelewu na kwotę 1.435,40 zł tytułem zwrotu należności za brakujące worki Prezydent Z. wskazał zaś, iż „rozliczenie to nie rozstrzyga ostatecznie roszczeń Gminy wobec Waszej Spółki, zakres ewentualnych roszczeń zostanie określony po zakończeniu postępowania prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w G.”. Z pisma Prezydenta Miasta wynika zresztą, że rozliczenie mające charakter „wstępny” wynikało z konieczności realizacji zaleceń przedstawionych przez Najwyższą Izbę Kontroli zawartych w uchwale Komisji Odwoławczej zatwierdzonej postanowieniem Prezesa Najwyższej Izby Kontroli z dnia 12 sierpnia 2004 r. Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli - Delegatury w K. z dnia 8 lipca 2004 r. (k. 1457-1472), którego wnioski zostały podtrzymane w uchwale Komisji Odwoławczej (k. 1496-1504) i zatwierdzone przez Prezesa NIK (k. 1495) zawierało jednak w pkt 3 wniosków zobowiązanie Prezydenta Z. do wyegzekwowania szczegółowego rozliczenia worków biodegradowalnych rozproszonych przez dostawcę (...) wśród mieszkańców Z. lub podjęcia działań w celu odzyskania od tego dostawcy należności za worki wykazane jako rozproszone bez udokumentowania tego faktu. Jak wynika z materiału dowodowego, podstawą ustaleń stanowiących podstawę sporządzania omawianych pism Prezydenta Miasta była dokumentacja pozostająca w dyspozycji Urzędu Miasta, której zgodności z prawdą przecież wówczas nie weryfikowano. Bezprawne działania oskarżonych wiązały się m.in. z poświadczaniem nieprawdy w dokumentach, m.in. w protokole odbioru 308 tys. sztuk worków biodegradowalnych datowanym na 21 października 2002 r. Bazując na dokumentach, z których część poświadcziała nieprawdę i to sporządzonych z udziałem zatrudnionego w Urzędzie Miejskim Naczelnika Wydziału H. B. (1), Gmina była praktycznie pozbawiona możliwości poczynienia miarodajnych ustaleń w omawianym zakresie. Jedynie czynności postępowania karnego, związane z wszechstronną analizą różnego rodzaju dokumentacji oraz dowodów ze źródeł osobowych pozwalała na takowe ustalenia. Z oczywistych względów treść wspomnianych pism Prezydenta Miasta Z., czyli reprezentanta podmiotu, który został wprowadzony w błąd wskutek działań oskarżonych, nie mogła stanowić podstawy do uznania twierdzeń oskarżonych za zgodne z prawdą.

Oskarżona H. B. (1) kwestionując swój udział w przestępstwie z art. 286 § 1 k.k. podnosiła, że sama żadnej korzyści w związku z umową z 25 marca 2002 r. nie osiągnęła. Ta sama okoliczność wykluczała jej zdaniem możliwość przypisania jej odpowiedzialności za czyn realizujący znamiona typów kwalifikowanych z art. 231 § 2 k.k. i art. 271 § 3 k.k. W świetle

zgromadzonego materiału dowodowego nie ma wątpliwości, że faktycznie żadna korzyść majątkowa ani osobista nie została przez H. B. (1) uzyskana. Nie ma to jednak wpływu na zakres jej odpowiedzialności karnej. Korzyścią majątkową jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego (art. 115 § 4 k.k.). Oskarżeni W. L. (1) i K. L. (1) jako wspólnicy spółki (...) i osoby działające w jej imieniu korzyść taką niewątpliwie osiągnęli. Uzyskali bowiem zapłatę za rzekomo dostarczone worki mimo, że faktycznie nie zostały one dostarczone w takich terminach i w takich ilościach, jak wynikało to z dokumentów sporządzonych zgodnie ze wspólnymi ustaleniami całej trójki oskarżonych. Dlatego nie budziło wątpliwości działanie oskarżonej z zamiarem osiągnięcia korzyści majątkowej – w tym przypadku dla kogoś innego.

Oszukańczy charakter działań związanych z realizacją umowy z 25 marca 2002 r. znajduje ponadto potwierdzenie w późniejszych zachowaniach oskarżonych, mających miejsce w okresie, gdy podejmowano już w Urzędzie Miejskim działania kontrolne, zmierzające do sprawdzenia rzetelności tych rozliczeń.

Podejmując próbę ukrycia oszustwa dokonanego w okresie od 25 marca 2002 r. do października 2002 r., K. i W. L. (1) w kwietniu i czerwcu 2003 r. zakupili za pośrednictwem czeskiej spółki (...) łącznie 241.400 sztuk worków, z których partia 80.500 sztuk została odprawiona celnie w dniu 26 kwietnia 2003 r., partia 73.600 sztuk – w dniu 30 kwietnia 2003 r., zaś partia 87.300 sztuk – w dniu 11 czerwca 2003 r. Worki z dwóch pierwszych dostaw zostały przekazane w dniach 7 i 8 maja 2003 r. komisji inwentaryzacyjnej Urzędu Miasta w Z. jako worki biodegradowalne typu (...) zakupione w latach 2000 – 2001. Worki z trzeciej dostawy (...) przekazała zaś Urzędowi Miasta w Z. w dniu 17 stycznia 2005 r.

Pomocne dla ustalenia, ile worków zostało faktycznie dostarczonych Gminie Z. było przeanalizowanie wynikającego z dokumentów sposobu ich rozdysponowania, przy czym już w tym miejscu należy zaznaczyć, że postępowanie dowodowe wykazało nierzetelność części dokumentacji tego dotyczącej. Z tego względu podstawowe znaczenie musiała mieć ta dokumentacja, która obrazowała zaopatrywanie się w worki przez spółkę (...).

Dokumentacja Gminy Z. wskazywała na zakup 839.335 sztuk worków równocześnie wykazując rozdysponowanie 859.041 sztuk worków, co skądinąd jest nielogiczne, skoro miałyby świadczyć o rozdysponowaniu ilością worków przekraczającą o 19.706 sztuk ilość nabytą. Worki te w liczbie 859.041 sztuk – stosownie do owej dokumentacji – miały zostać rozdysponowane w ilości:

- 325.635 sztuk pomiędzy wybrane spółdzielnie mieszkaniowe i Stację Segregacji Odpadów i Kompostowni,
- 256.696 sztuk miało zostać zinwentaryzowanych w (...) Sp. z o.o. przez komisję inwentaryzacyjną powołaną zarządzeniem Prezydenta Miasta z dnia 14 kwietnia 2003 r.
- 101.010 sztuk miało zostać przekazanych bezpośrednio mieszkańcom Z. w formie druków bezadresowych na podstawie zlecenia (...) dla Poczty Polskiej z dnia 6 listopada 2002 r.,
- 175.700 worków miało zostać dostarczonych bezpłatnie do indywidualnych mieszkańców Z. przez (...) M. L. w J., tj. firmę brata K. L. (1) działającą w tym zakresie na zlecenie spółki (...).

Z ogólnej liczby rozdysponowanych przez Gminę Z. 859.041 sztuk aż 276.710 sztuk worków miało zostać dostarczonych bez jakiegokolwiek formy potwierdzenia bezpośrednio do mieszkańców Z. za pośrednictwem Poczty Polskiej i firmy(...). Taka, w istocie przypadkowa forma rozdysponowania worków wśród mieszkańców Z. byłaby sprzeczna z ich przeznaczeniem. Zamówienie worków miało przecież służyć realizacji przyjętego przez Gminę Z. programu segregacji odpadów organicznych, dla realizacji którego worki te zostały zakupione, zaś program ten zakładał wytypowanie gospodarstw domowych uczestniczących w programie i zapewnienie, by przestrzegano zasad segregacji odpadów. Dostarczanie tychże worków w zasadzie losowo wybranym mieszkańcom Z. miałyby się więc z celem przedsięwzięcia.

W celu weryfikacji informacji o rozdysponowaniu dużych ilości worków sprawdzono prawdziwość wersji o ich rozsyłaniu mieszkańcom Z.. Zgromadzony materiał dowodowy wykazał, że rozsyłanie worków mieszkańcom Z. przez pocztę faktycznie nie miało miejsca. Przesłuchania ponad czterystu świadków – mieszkańców Z. – w kwestii tego, czy i ile worków biodegradowalnych zostało im dostarczonych (zeznania świadków z k. 491-492, 508-509, 586-737, 744-944, 965-1117) pozwoliło na ustalenie, że żaden z nich nigdy nie otrzymał worków biodegradowalnych.

W oparciu o informacje otrzymane od działających na terenie Z. szkół ustalono, że w toku organizowanych przez Urząd Miasta w Z. imprez otwartych i wycieczek szkolnych, uczniowie w ramach akcji edukacyjnej otrzymali nie więcej niż 600 sztuk worków biodegradowalnych (informacje z publicznych i niepublicznych szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadpodstawowych z Z. o rodzaju i ilości worków otrzymywanych przez uczniów tych szkół w latach 2000-2003 w ramach akcji i imprez organizowanych przez Urząd Miasta w Z. k. 2217-2341, 3123-3129). Jest to znacznie mniejsza ilość, aniżeli wynikało to z dokumentów sporządzonych przez K. L. (1), W. L. (1) i M. L. (1).

Poza przedmiotem niniejszego postępowania były zagadnienia związane z rozsyłaniem mieszkańcom Z. ulotek związanych z wyborami samorządowymi pod pozorem dystrybucji worków biodegradowalnych. Prawomocnie skazano już w sprawie Sądu Rejonowego w Z. o sygn. akt II K 1240/07 osoby odpowiedzialne za naruszenie w ten sposób przepisów prawa wyborczego. Materiał dowodowy zgromadzony w związku z tamtymi zarzutami jednoznacznie wskazuje natomiast na to, że taka forma dystrybucji worków biodegradowalnych wśród mieszkańców Z. nie miała miejsca. Dowody stanowiące obecnie podstawę rozstrzygnięcia (ujawnione w trybie określonym w art. 442 § 2 k.p.k. – co zostało uznane za dopuszczalne przez poprzednio orzekający Sąd Odwoławczy) w pełni te ustalenia potwierdzają. Stanowisku J. S., jakoby taka dystrybucja worków miała miejsce, przeczą jednoznacznie w swej wymowie dowody w postaci zeznań świadka K. D., odebranej przez K. L. (1) faktury VAT nr (...) na kwotę 3.367 zł wystawionej przez Poczta Polska dla (...), Karty Klienta wskazującej, że w dniu 6 listopada 2002 r. w imieniu (...) zlecono usługę nadania 33.670 sztuk druków bezadresowych za pośrednictwem kilku Urzędów Poczтовых, potwierdzenia płatności za tę usługę dokonanej w dniu 7 listopada 2002 r., potwierdzenia rozdysponowania druków bezadresowych przez listonoszy oraz zeznania kilkudziesięciu przesłuchanych w sprawie listonoszy i innych pracowników Poczty Polskiej. Dla potrzeb niniejszego postępowania dowody te mają takie znaczenie, że jednoznacznie dowodzą, iż protokół z dnia 12 listopada 2002 r. wystawiony przez spółkę (...)” i podpisany przez K. L. (1) - potwierdzający wysyłkę 101.010 sztuk worków dla mieszkańców Z. na podstawie zlecenia dla Poczty Polskiej (k. 81) stwierdzał nieprawdę. Poza dowodami omówionymi wyżej wersji o rozdysponowaniu 101.010 sztuk worków za pośrednictwem Poczty Polskiej w dniach 7 i 8 listopada 2002 r., tj. dwóch ostatnich dniach kampanii wyborczej przed II turą wyborów samorządowych, przeczą również zeznania świadków: D. O. – współwłaścicielki firmy „(...)” oraz jej pracowników G. K., G. G., D. P. i A. M.. Dystrybucja 101.010 sztuk worków miała rzekomo zostać poprzedzona przygotowaniem w firmie „(...)” pakietów wraz z ulotką reklamową dotyczącą segregacji odpadów organicznych. Twierdzenie oskarżonych, jakoby przygotowanie tych pakietów miała potwierdzać faktura nr (...) z dnia 31 października 2002 r. wystawiona dla (...), w świetle zeznań tych świadków jest zupełnie nieprzekonujące. Zaprzeczyli oni bowiem przygotowywaniu w ich firmie tego typu pakietów z zawartością ulotek oraz worków wskazując jednoznacznie, że jako usługa bardzo nietypowa zostałaby niewątpliwie przez nich zapamiętana, a ponadto zlecenie takie nie zostałoby przyjęte bez wcześniejszego uzgodnienia tego z właścicielką firmy D. O.. Zgromadzony materiał dowodowy dawał natomiast podstawy do ustalenia, że materiałami przygotowywanymi na podstawie tego zlecenia były faktycznie ulotki wyborcze.

Nie dawał podstaw do uznania wiarygodności wersji oskarżonych dokument złożony przez M. L. (1) w dniu 26 maja 2004 r. w Komendzie Wojewódzkiej Policji w K. (k. 1144-1155). M. L. (1) przedłożył wówczas wyczerpujące, z którego wynikało, iż w latach 2000 - 2002 dostarczył do uprawnionych podmiotów i na imprezy otwarte organizowane przez Urząd Miasta w Z. 326.725 worków biodegradowalnych (z tego 92.000 bez żadnego pokwitowania odbioru), w tym do Stacji Segregacji Odpadów i Kompostowni: 6.000 sztuk w kwietniu 2000 r., 2.000 sztuk w czerwcu 2000 r., 13.000 sztuk we wrześniu 2000 r. i 35.000 sztuk w kwietniu 2002 r., do Urzędu Miejskiego w Z. 30.000 sztuk we wrześniu 2000 r., na festyn ekologiczny na Placu (...) 2.000 sztuk w czerwcu 2000 r. oraz na festyn ekologiczny na stadionie KS (...) 6.000 sztuk w maju 2002 r.). W zakresie istotnym dla obecnie toczącego się postępowania istotne jest przede wszystkim to, że nieprawdziwe okazały się informacje o dostarczeniu podkreślonych wyżej dwóch partii worków w

kwietniu i maju 2002 r. Z zeznań W. P. (1) - Kierownika Stacji Segregacji Odpadów i Kompostowni – jednoznacznie wynika przekazanie do Stacji w 2000 r. 15.000 sztuk worków, w kwietniu 2002 r. – 13.500 sztuk, a w lutym 2003r. – 77.410 sztuk worków. Wersja W. P. znajduje pełne potwierdzenie w protokołach odbioru i w zeznaniach pracowników (...) J. Z. i R. W. (zeznania W. P. (1), k. 166-167, 485-487, 493-494, 1320-1321, 3904-3905; zeznania J. Z., k. 510-512; zeznania R. W., k. k. 1371-1372, 3994v) oraz w zeznaniach J. K. (1) – Prezesa (...) Sp. z o.o. (k. 128-129, 1322-1323, 2633-2635, 3901, 5142v-5143). Świadek J. K. (1) wprost stwierdził, że wprowadzie na protokole odbioru 90.910 sztuk worków z dnia 25 marca 2002 r. widnieje jego paraafa, jednakże worków tych fizycznie tego dnia nie odbierał, a odbierał je partiami w późniejszym czasie W. P. (1). W przypadku imprez plenerowych na stadionie (...) również nie ma podstaw do uznania za prawdziwą informacji wynikającej z wyliczenia autorstwa M. L.. Nie potwierdzają tej wersji zeznania W. P. (3) (k. 4354v-4355), który prowadził imprezy w maju 2002 r. na stadionie KS (...). Świadek relacjonując rozdawanie worków w czasie tej imprezy opisywał bowiem ich wygląd w sposób odmienny od wyglądu tych, które były przedmiotem umowy z 25 marca 2002 r. Znamienne dla oceny przedłożonego przez M. L. wyliczenia jest także to, że umowa między spółką (...) i spółką (...) dotycząca dystrybucji worków biodegradowalnych zawarta została w dniu 10 stycznia 2000 r., a więc jeszcze przed datą zawarcia pierwszej umowy między spółką (...) a Zarządem Miasta Z. na zakup worków biodegradowalnych (umowa z dnia 10 stycznia 2000 r. pomiędzy (...) Sp. z o.o. j.v. a Firmą (...) z J. wraz z aneksami z 8 grudnia 2000 r. i 19 grudnia 2001 r., k. 549-552). Podpisywanie umowy na dystrybucję worków jeszcze przed uzyskaniem zamówienia od Gminy Z. byłoby pozbawione sensu. Wszystkie przytoczone okoliczności świadczą jednoznacznie o tym, że umowa datowana na 10 stycznia 2000 r. jest dokumentem stworzonym tylko w celu wyliczenia się z rzekomo prawidłowo przeprowadzonej dystrybucji worków. To samo dotyczy wyliczenia złożonego przez M. L. (1) na Policji w dniu 26 maja 2004 r., co zresztą stanowiło prawomocnie mu przypisane przestępstwo z art. 239 § 1 k.k.

Oskarżeni K. L. i W. L. powoływali się w swojej obronie na fakt przypadkowego zniszczenia pewnej ilości worków w miejscu ich przechowywania, tj. w pomieszczeniach magazynowych firmy „(...)” w C. przy ul. (...). Wyniki postępowania dowodowego nakazują odnieść się do tego twierdzenia krytycznie. Świadek M. K. (1) (k. 4417), szef firmy (...), potwierdził jedynie udostępnienie firmie (...) na zasadzie koleżeńskej przysługi tych pomieszczeń magazynowych, jednak nie był w stanie jednoznacznie wskazać okresu, w jakim to miało miejsce, ani tego, co i w jakiej ilości było tam magazynowane. Przyznał, że do ofoliowanych paczek zgromadzonych na paletach nie zaglądał, nie dysponuje żadnymi dokumentami potwierdzającymi udostępnienie tej powierzchni magazynowej ani nie wie, kiedy towar spółki „(...)” został stamtąd zabrany. Co jednak najistotniejsze, zaprzeczył, aby w magazynach tych doszło do uszkodzenia lub zniszczenia jakiegokolwiek zmagazynowanego towaru.

Nie zasługują na wiarę również twierdzenia zaprezentowane w złożonych w poprzednim postępowaniu sądowym wyjaśnieniach W. L. dotyczące zniszczenia poprzez zawilgocenie sporej ilości worków przechowywanych w pomieszczeniach i magazynach, z których korzystała spółka (...). O okoliczności tej żadne z oskarżonych w toku śledztwa nie wspominało, co byłoby nieracjonalne w sytuacji, gdyby omawiane zdarzenie faktycznie miało miejsce. Byłaby to wszak okoliczność istotna dla obrony oskarżonych. Co więcej, z zeznań pracownika (...) wynika, że owe zniszczenia dotyczyły niewielkiej liczby worków, tj. zaledwie około 500 sztuk oraz, że były to worki zdeponowane w magazynach firmy (...). Jak już wskazano wyżej, uszkodzeniu worków w tamtych pomieszczeniach przeczą zeznania świadka M. K. (1), właściciela firmy (...).

Z powołanych wyżej względów brak było podstaw, by prezentowane przez oskarżonych twierdzenia o ilości faktycznie dostarczonych worków uznać za potwierdzone w sposób przez nich opisany. Oparcie się na dokumentacji dotyczącej dysponowania workami oraz zeznaniach i wyjaśnieniach dotyczących ubytków magazynowych uprawnia do stwierdzenia, że informacje tam podawane są w pewnym stopniu nierzetelne i niezgodne z prawdą.

Jak już wskazano wyżej, miarodajnym i pewnym sposobem ustalenia liczby worków, które zostały dostarczone przez spółkę (...) jest natomiast weryfikacja ilości worków, w jakie spółka ta zaopatrzyła się w okresie objętym zarzutem. Ustalenia w tym zakresie można było poczynić na podstawie dokumentacji celnej, spedycyjnej i bankowej oraz zeznań pracowników (...) M. Ż. i M. K. (2), które wskazały na nabywanie worków przez spółkę (...) wyłącznie od firm

niemieckich i firmy czeskiej, a także zeznań przedstawicieli niemieckich firmy „(...)” z siedzibą w H. i (...) z siedzibą w U. oraz przedłożonych przez nich dokumentów.

Zgromadzony materiał dowodowy nie daje żadnych podstaw, by zakładać, że poza udokumentowanymi w wyżej opisany sposób dostawami worków spółka (...) zaopatrywała się w nie także z innego źródła. Brak jest jakichkolwiek dokumentów, które by na to wskazywały. Nie ma także na tę okoliczność przekonujących dowodów ze źródeł osobowych. Nie uprawnia do takich ustaleń treść zeznań W. E. (pracownika firmy (...)) złożonych w poprzednim postępowaniu sądowym (k. 4657-4663). Świadek powoływał się wówczas w znacznym zakresie na nie pamięć a przy tym podtrzymywał swoje wcześniejsze, złożone na etapie śledztwa zeznania, które skądinąd korelowały z zeznaniami pozostałych przedstawicieli niemieckiego dostawcy worków biodegradowalnych – B. D. i J. S.. Nie wynika w żaden sposób z tych początkowych zeznań, by poza udokumentowanymi dostawami, o których była już mowa wyżej, dostarczano firmie „(...)” worki w inny, nieudokumentowany sposób. Zeznania świadka złożone na etapie postępowania sądowego nie były ponadto w omawianej kwestii kategoryczne. Świadek wspominał jedynie o możliwości przywiezienia do Polski prywatnym samochodem A. (...) worków, jednak kategorycznie tego nie potwierdził. Warto wreszcie zauważyć, że teza o osobistym przywiezieniu do Polski przez W. E. 3 tysięcy sztuk worków (skądinąd nie posiadających stosownego nadruku i charakterystycznych oznakowań kolorystyczno – graficznych) nie przekonuje o możliwości dysponowania przez (...) niezbędną dla wykonania umowy ilością worków – zwłaszcza w kontekście ponad stukrotnie większej ilości worków, których dotyczą postawione oskarżonym zarzuty.

Nie mogły niczego w omawianym (ani w żadnym innym istotnym dla rozstrzygnięcia) zakresie wyjaśnić zeznania wnioskowanych przez obronę świadków J. K. (1), F. S. oraz C. I. (k. 4128). Ze zgromadzonej dokumentacji księgowej, bankowej, celnej i spedycyjnej nie wynika w najmniejszym stopniu, by którakolwiek z tych osób uczestniczyła na jakimkolwiek etapie w przyjmowaniu zamówień, sprzedaży i spedycji na rzecz (...) worków stanowiących przedmiot umów z Gminą Z. i (...) Sp. z o.o. Tym samym konieczne było oddalenie ponownego wniosku o ich przesłuchanie, co uczyniono postanowieniem z 29 października 2014 r. (k. 5127v).

Warto wreszcie zauważyć, że takie nieformalne i nieudokumentowane pozyskiwanie worków z zagranicy byłoby w realiach sprawy wręcz nieracjonalne. Zakupy tych worków przez (...) miały służyć realizacji zamówień udzielonych tej spółce a finansowanych ze środków publicznych i podlegających przepisom ustawy o zamówieniach publicznych. Istniało zatem duże prawdopodobieństwo, że dokumentacja spółki może być kontrolowana a dostawca może zostać zobowiązany do wykazania legalności pochodzenia dostarczanych towarów oraz dopełnienia wszelkich związanych z tym obowiązków publicznoprawnych. Nieformalne przewożenie worków przez granicę bez zgłaszania ich organom celnym (sprawa dotyczy wszak zdarzeń z 2002 r., tj. z okresu sprzed przystąpienia Polski do strefy S.) mogło się wiązać nawet z ryzykiem odpowiedzialności karno-skarbowej w związku z uszczupleniem należności celnych. Kierownictwo spółki (...) realizującej wówczas zamówienia publiczne miało niewątpliwie interes w tym, by wszystkich procedur dochowywać. Korzystne warunki umów zawartych najpierw w 2000 r. z Gminą Z. a następnie w 2002 r. ze spółką komunalną (...) czyniły wręcz irracjonalnym tego typu działania, jakie sugerowano w obronie oskarżonych.

Zgromadzony materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje zatem na zrealizowanie przez wszystkich oskarżonych znamion przypisanych im czynów.

Materiał dowodowy wyjaśnia też przyczyny, dla których dokonano przypisanych oskarżonym czynów. Dzięki temu spółka (...) uzyskiwała płatności za towary, których nie dostarczała w wynikających z dokumentacji terminach i ilościach. Poprawiało to z oczywistych względów jej sytuację finansową. Analiza stanu kont spółki i przeprowadzanych na nich operacji finansowych, a także treść zeznań M. Ż. wskazuje na trudną sytuację ekonomiczną spółki i brak realnej możliwości wywiązania się z zobowiązań, które (...) przyjęła na siebie w analizowanym okresie. Świadczy o tym chociażby fakt, że za sprowadzoną z zagranicy partię 213.425 worków odebraną przez H. B. (1) w dniu 1 września 2000 r. (...) zapłaciło dwa lata później, dopiero w dniu 25 października 2002 r., tj. dzień po wpływie na rachunek spółki kwoty 289.335,20 złotych, stanowiącej zapłatę przez Gminę Z. należności z tytułu rzekomo wykonanej w dniu 21 października 2002 r. dostawy 308 tys. worków.

Sąd w istotnym zakresie zmodyfikował opisy czynów, uznając, że brak jest podstaw do uznania, że już w styczniu 2001 r. powzięli oni zamiar dokonania oszustwa. Konstrukcja aktu oskarżenia opiera się na założeniu, iż zamiar oszukańczy zaistniał u oskarżonych już w okresie, w którym rozpoczęto działania zmierzające do zawarcia z nimi w trybie bezprzetargowym drugiej umowy na dostawę worków biodegradowalnych. Materiał dowodowy do takich ustaleń podstaw jednak nie daje. Zawarcie umowy nastąpiło dopiero rok później. Zanim umowa została zawarta, nie był jeszcze skonkretyzowany zakres dalszej współpracy, jaka miała być prowadzona pomiędzy (...) a gminą. Nie było nawet pewne, czy spółka (...) uzyska to zamówienie, skoro pojawiały się przeszkody, chociażby w postaci zgłoszenia się innego oferenta oraz wynikającego z tego zalecenia przeprowadzenia przetargu nieograniczonego przez Miejską Komisję Przetargową. To, że H. B. (1) ostatecznie uda się przymusić zawarcie umowy z (...) w trybie zamówienia z wolnej ręki, nie było wówczas pewne. W okresie poprzedzającym uzyskanie zamówienia i zawarcie umowy nie było jeszcze konieczności, by (...) zapewniła sobie dostarczenie odpowiedniej ilości worków. W sytuacji, gdy nie było jeszcze pewności, że to zamówienie zostanie w spółce złożone, przedwczesne ich nabywanie byłoby bezcelowe. Tym samym fakt niedysponowania wystarczającą ilością worków przed 25 marca 2002 r. nie może być jeszcze utożsamiany z istnieniem już wówczas skonkretyzowanych zamiarów oszukańczych.

Sąd dążył do poszerzenia materiału dowodowego zwracając się do zarządu spółki (...) o przedłożenie kompletnej dokumentacji sporządzonej w związku z podpisaniem umowy nr (...) ze spółką (...), w szczególności oferty złożonej przez tą spółkę, korespondencji pomiędzy stronami, protokołów i notatek z negocjacji poprzedzających podpisanie umowy oraz protokołów posiedzeń zarządu (...) na których poruszano kwestie podpisania w/w umowy (k. 5160). Uzyskanie tej dokumentacji okazało się jednak niemożliwe (k. 5171) a przesłuchani na tę okoliczność świadkowie uczestniczący w zawieraniu związanych z tym zamówieniem umów (J. K. (1), E. S., M. Ś. (1), U. P. i T. R. – k. 75, 76, 77) nie byli w stanie rzeczowo do tych zagadnień się odnieść. O zamiarze dokonania oszustwa powziętym już w okresie poprzedzającym podpisanie umowy mogłoby świadczyć złożenie w ofercie zapewnienia, że spółka (...) ma już zmagazynowane worki potrzebne do realizacji zamówienia, względnie, że uruchomienie dostawy zostało już zagwarantowane w uzgodnieniu z zagranicznymi kontrahentami (...). Do takich samych wniosków prowadziłoby czynienie takich zapewnień przez uczestniczących w negocjacjach przedstawicieli (...). Skoro jednak materiał dowodowy tego nie potwierdza, nie było możliwe przypisanie oskarżonym zamiaru oszustwa za okres od stycznia 2001 r. do 24 marca 2002 r.

V. **Kwalifikacja prawna**

a) ***ocena prawna zachowania opisanego w pkt 1. wyroku***

W realiach sprawy nie budzi wątpliwości fakt nadużycia uprawnień przez H. B. (1) w związku z przygotowaniem do zawarcia umowy, ostatecznie podpisanej 25 marca 2002 r. Początkowo planowano, by druga umowa z (...) również została zawarta w trybie bezprzetargowym z gminą Z.. W dniu 9 lutego 2001 r. H. B. (1) jako naczelnik Wydziału (...) przedstawiła wniosek skierowany do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wyrażenie zgody na udzielenie zamówienia z wolnej ręki firmie (...) Sp. z o.o. w S. na dostawę 366.667 sztuk worków biodegradowalnych. Wniosek zawierał informację, że worki spełniające wymagane warunki mogą być dostarczone tylko przez spółkę (...). Z materiału dowodowego wynika jednak jednoznacznie, że istniały także inne podmioty mogące zrealizować takie zamówienie. W sytuacji, w której do Urzędu Miasta wpłynęło pismo spółki cywilnej „(...)”, oferującej dostawę worków na odpady organiczne, ulegających biodegradacji, brak było podstaw, by składać zamówienie z wolnej ręki do (...). To, czy faktycznie oferta „(...)” s.c. byłaby korzystniejsza, wymagałoby oczywiście dalszej weryfikacji. Temu jednak powinno służyć przeprowadzenie przetargu nieograniczonego. W realiach sprawy nie ma żadnych podstaw, by negować świadomość H. B. (1) w tym zakresie. Sporządzony przez nią wniosek do Prezesa UZP nie uzyskał jednak akceptacji Miejskiej Komisji Przetargowej. Pismem z 6 lipca 2001 r. Przewodnicząca tej Komisji zaleciła zastosowanie przetargu nieograniczonego. Dalsze działania H. B. (1) świadczą jednoznacznie o tym, że usilnie dążyła do uniknięcia przetargu i do złożenia zamówienia z wolnej ręki w (...) i to wbrew stanowisku (...). W sytuacji, gdy stanowisko Miejskiej Komisji Przetargowej blokowało możliwość uczynienia tego bezpośrednio przez Gminę, oskarżona doprowadziła do tego samego rezultatu wykorzystując pośrednictwo spółki komunalnej – (...) Sp. z o.o., w

której gmina Z. dysponowała 100 % udziałów. W istocie przedstawiciele (...) pełnili w tym przypadku rolę figurantów, co jednoznacznie wynika zarówno z ich zeznań, jak i z dokumentacji. Decyzja o wyborze (...) została podjęta w Urzędzie Miejskim. Tam też sporządzono tekst umowy, który został przekazany do (...) gotowy do podpisania. Kolejna umowa zawarta pomiędzy (...) a Gminą Z. regulowała kwestię finansowania tego zamówienia, przerzucając wszystkie zobowiązania finansowe na Gminę. Udział (...) w zawarciu umowy z (...) służył zatem jedynie obejściu przeszkód wynikających ze stanowiska Miejskiej Komisji Przetargowej.

Wyrażone przez H. B. (1) oceny co do rzekomej zgodności z prawem działań prowadzących do zawarcia umowy z 25 marca 2002 r. w trybie zamówienia z wolnej ręki pozostają ponadto w sprzeczności z ustaleniami poczynionymi w ramach czynności kontrolnych NIK. Wynikiem czynności realizowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli w okresie od 23 lipca 2003 r. do 25 lutego 2004 r. było stwierdzenie naruszenia przepisów o zamówieniach publicznych (załącznik nr 2 do akt sprawy). W ocenie NIK, przy udzielaniu ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zamówień publicznych na dostawy worków biodegradowalnych naruszono przepisy obowiązującej w tym czasie ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych. W materiałach pokontrolnych NIK stwierdziła, co następuje. Spółka komunalna (...) Sp. z o.o. na podstawie art. 71 ust. 1 pkt 3 ustawy, w trybie z wolnej ręki, udzieliła w 2002 r. zamówienia publicznego na dostawę 400.000 sztuk worków biodegradowalnych do odbioru odpadów organicznych podpisując ze spółką (...) w dniu 25 marca 2002 r. umowę nr (...) z ceną netto 308.000 złotych. Zapłata należności nastąpić miała z przyznanej (...) Sp. z o.o. przez Gminę dotacji ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zastosowanie trybu z wolnej ręki nastąpiło na podstawie decyzji Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 10 października 2001 r. wydanej na wniosek Prezesa (...) Sp. z o.o. z dnia 6 września 2001 r., w którym konieczność zastosowania trybu z wolnej ręki uzasadniono wynikami badań rynku polskiego i istnieniem na tym rynku tylko jednego dostawcy worków biodegradowalnych (...) produkowanych przez firmę (...) z siedzibą w Niemczech, a mianowicie spółki (...). Przeprowadzone czynności kontrolne NIK wykazały, że wniosek (...) Sp. z o.o. sporządzono na podstawie informacji otrzymanych w sierpniu - wrześniu 2001r. od Naczelnika Wydziału (...) UM w Z. H. B. (1) bez faktycznego przeprowadzenia badań rynku odnośnie możliwości zakupu worków biodegradowalnych. Stwierdzono również, że pierwotnie zamiar udzielenia (...) Sp. z o.o. przez Gminę Z. tegoż zamówienia na dostawę worków w trybie z wolnej ręki zgłosiła w styczniu 2001 r. Naczelnik Wydziału Ekologii, przy czym złożony przez nią wniosek oddaliła Miejska Komisja Przetargowa wskazując, że istnieją inni producenci i dostawcy worków, z których jeden zgłosił pisemnie zamiar uczestnictwa w ewentualnym przetargu na ich dostawę po sprecyzowaniu przez zamawiającego warunków tego zamówienia. Mimo sformułowania w lipcu 2001 r. przez Miejską Komisję Przetargową zalecenia udzielenia tego zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego, pismem z dnia 1 września 2001 r. Naczelnik Wydziału Ekologii poleciła udzielić zamówienia na dostawę worków w trybie z wolnej ręki (...) Sp. z o.o., co też faktycznie nastąpiło. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli uzasadnienia dla udzielenia tego zamówienia w trybie z wolnej ręki nie stanowił podnoszony w wyjaśnieniach Prezesa (...) Sp. z o.o. i Naczelnika Wydziału (...) fakt, iż tylko spółka (...) posiadała ocenę przydatności dostarczanych worków do biodegradacji sporządzoną w 1999 r. przez Centralny Ośrodek Badawczo – Rozwojowy Opakowań w W. ((...)). Stwierdzono ponadto, że po odebraniu przez (...) Sp. z o.o. od spółki (...) 90.910 sztuk worków biodegradowalnych, kontynuację realizacji udzielonego w 2002 r. zamówienia na podstawie umowy cesji z dnia 1 sierpnia 2002 r. przejął Urząd Miasta, w imieniu którego działał Wydział Ekologii, a realizacja zamówienia zakończona została w październiku 2002 r. Udzielenie zamówienia publicznego na dostawę worków biodegradowalnych spółce (...) w trybie zamówienia z wolnej ręki, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, spowodować mogło uzyskanie niekorzystnych warunków cenowych dla tych dostaw. Oferta firmy „(...)” S.R.L. z W. z dnia 6 marca 2003 r., przy cenie jednego worka wykonanego z materiału biodegradowalnego (...) o grubości 18 mm, o wymiarach 42 x 42 cm, z nadrukiem, wynoszącej 0,0644 EUR, a worka bez nadruku - 0,044 EUR, przy uwzględnieniu kursu Euro z tego dnia wynoszącego 4,2813 złotych wynosiła 0,28 złotych, a worka bez nadruku 0,19 złotych - była korzystniejsza od oferty (...). Ceny włoskiego dostawcy były bowiem znacznie niższe od cen jednostkowych worków dostarczonych na rzecz (...) przez spółkę (...).”

Odstąpienie w omawianym przypadku od obligatoryjnego przetargu było skutkiem niedopełnienia obowiązków i przekroczenia uprawnień przez oskarżoną, zaś charakter i przedmiot jej działań przesądza o uznaniu ich za działanie na szkodę interesu publicznego.

Działanie oskarżonej było sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa a podejmowane przez nią decyzje w sposób ewidentny wykraczały poza zakres objęty sferą swobodnego uznania funkcjonariuszy publicznych. Jest oczywiste, że działanie funkcjonariuszy publicznych przy wykonywaniu należących do nich obowiązków określonych przepisami prawa w sposób sprzeczny z wyraźnymi i jednoznacznymi uregulowaniami nie mieści się wyłącznie w kategoriach „niestaranności”. Nie sposób mówić jedynie o niestaranności w sytuacji, gdy wyspecjalizowana komórka organizacyjna UM – Miejska Komisji Przetargowej, w piśmie skierowanym do oskarżonej zaleciła zastosowanie przetargu nieograniczonego. Działanie oskarżonej było szkodliwe dla interesu publicznego. Nie ma znaczenia ta okoliczność, czy w realiach sprawy w przypadku ogłoszenia przetargu z całą pewnością zgłosiliby się do niego inni oferenci i czy warunki dostawy worków uzyskane przez gminę byłyby rzeczywiście korzystniejsze od tych, jakie uzyskano dokonując zamówienia z wolnej ręki. Do znamion występku z art. 231 § 1 k.k. nie należy wyrządzenie jakiegokolwiek szkody. Pojęcie „działania na szkodę” nie jest bowiem tożsame z „wyrządzeniem szkody”. Sąd w pełni podziela wyrażane w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, iż przestępstwo z art. 231 § 1 jest przestępstwem formalnym, należącym do przestępstw abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo, zaś działanie na szkodę interesu publicznego nie jest charakterystyką skutku, lecz zachowania się sprawcy, zaś samo powstanie bezpośredniego niebezpieczeństwa szkody nie jest znamięm tego typu czynu zabronionego (postanowienie SN z 25 lutego 2003 r., WK 3/03, OSNKW 2003, nr 5-6, poz. 53; wyrok z 2 grudnia 2002 r., IV KKN 273/01, LEX nr 74484; wyrok SN z 19 listopada 2004 r., III KK 81/04, Orzecznictwo SN w sprawach karnych 2004, poz. 2.1.27).

Zgodnie z wolą ustawodawcy podstawową formą zawierania tego typu umów z jednostkami samorządu terytorialnego jest wyłonienie kontrahenta w drodze przetargu publicznego, zaś wyjątki od tej zasady są dopuszczalne wyłącznie w sytuacjach przewidzianych w ustawie. Podjęcie decyzji o zamówieniu z wolnej ręki wymaga jednoznacznego stwierdzenia, że zostały spełnione wszystkie ustawowe przesłanki pozwalające na zastosowanie takiego, mającego charakter wyjątkowy, trybu. Przetargowy tryb wyłaniania dostawcy nie służy jedynie większemu sformalizowaniu procedur zamówień publicznych. Instytucja przetargu służy zabezpieczeniu szeregu doniosłych interesów chronionych prawem. Przetarg poprzez swój publiczny charakter zapewnia powszechny dostęp do informacji o możliwości uzyskania zamówienia finansowanego ze środków publicznych a przez to pozwala starać się o to każdemu zainteresowanemu. Z uwagi na sformalizowany i oparty na obiektywnych kryteriach sposób wyboru najkorzystniejszej oferty uczestnicy przetargu mają zapewniane gwarancje równego traktowania oraz korzystają z równych szans uzyskania zamówienia publicznego. Z punktu widzenia interesów gminy stosowanie procedur przetargowych również jest bardzo istotne. Przeprowadzenie przetargu pozwala na zwiększenie konkurencyjności wśród potencjalnych oferentów i sprawia, że podmioty faktycznie zainteresowane uzyskaniem zamówienia mogą być bardziej zmotywowane do zaproponowania korzystniejszych dla gminy warunków cenowych, skoro zdają sobie sprawę, że lepsza oferta innych zainteresowanych pozbawi ich szansy na uzyskanie zamówienia.

Z omawianych wyżej względów zachodziły podstawy do uznania, iż H. B. (1) w okresie od stycznia 2001 r. do 25 marca 2002 r. w Z. czynem ciągłym, jako funkcjonariusz publiczny – poprzez naruszenie przepisów ustawy o zamówieniach publicznych i doprowadzenie do zawarcia (...) a (...) Sp. z o.o. finansowanej ze środków Gminy Z. umowy dotyczącej sprzedaży i dostawy worków biodegradowalnych, nie dopełniła obowiązków i przekroczyła swoje uprawnienia, czym działała na szkodę interesu publicznego. W realiach sprawy brak było natomiast podstaw, by uznać jej działanie w tamtym okresie za podjęte w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej. Zgromadzony materiał dowodowy nie daje żadnych podstaw do uznania, że oskarżona osiągnęła lub zamierzała z tego tytułu osiągnąć jakąkolwiek korzyść dla siebie. Na tym etapie brak było też podstaw, by zakładać jej działanie z zamiarem osiągnięcia takiej korzyści dla kogoś innego, w szczególności dla spółki „(...)” lub osób ją reprezentujących. Zagadnienie to zostało już omówione wyżej, w części uzasadnienia poświęconej ocenie zachowań oskarżonych w okresie od stycznia 2001 r. do 24 marca 2002 r.

Omówione wyżej zachowanie oskarżonej realizowało ustawowe znamiona występku z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., zagrożonego karą pozbawienia wolności do lat 3. Czyn ten został popełniony w okresie, który zakończył się w dniu 25 marca 2002 r. Zgodnie z dyspozycją art. 101 § 1 pkt 4 k.k. termin przedawnienia karalności za takie przestępstwo upływa po 5 latach od czasu jego popełnienia. W stosunku do oskarżonej przed upływem tego terminu wszczęto postępowanie przeciwko osobie stawiają jej zarzut obejmujący także to zachowanie (uznając je wówczas za element czynu z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i in.), co stosownie do art. 102 k.k. skutkowało przedłużeniem terminu przedawnienia do 10 lat. Dziesięcioletni termin przedawnienia karalności upłynął wobec oskarżonej w dniu 25 marca 2012 r. W tej sytuacji koniecznym stało się umorzenie postępowania o ten czyn z uwagi na zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

b) kwalifikacja prawna czynów przypisanych w pkt 2, 4 i 6 wyroku

Oskarżeni działając wspólnie i w porozumieniu ze sobą wprowadzili w błąd Miejskie Przedsiębiorstw (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. oraz Gminę Z. i w ten sposób doprowadzili Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że w dniu 25 marca 2002 r. nie doszło do przekazania (...) 90.910 sztuk worków. Potwierdzającą tę okoliczność faktura nr (...) wystawiona przez W. L. (1) w istocie dokumentowała w tej sytuacji zdarzenie gospodarcze, które w rzeczywistości w tym czasie nie zaistniało. Jest to więc dokument poświadczający nieprawdę w rozumieniu art. 271 k.k. Działania przeciwko wiarygodności dokumentów miały miejsce również w związku z rzekomą dostawą kolejnej partii worków w dniu 21 października 2002 r. Z materiału dowodowego wynika niezbicie, że nie dostarczono wówczas tych worków i że dopiero w kwietniu i czerwcu 2003 r. oskarżeni K. L. i W. L. nabyli kolejne partie worków, chcąc ukryć fakt ich niedostarczenia w dniu 21 października 2002 r. Zarówno H. B. (1) potwierdzając odbiór w dniu 21 października 2002 r. 308 tys. sztuk worków od (...), jak i W. L. (1) wystawiający fakturę obciążającą Gminę Z. należnością za sprzedaż w tym dniu takiej liczby worków Gminie Z. poświadczyli zatem nieprawdę - odpowiednio w protokole odbioru z dnia 21 października 2002 r. oraz w wystawionej w tym samym dniu fakturze (...).

Poświadczenie nieprawdy w wyżej wymienionych dokumentach spowodowało wprowadzenie w błąd osób decydujących o rozporządzeniu mieniem Gminy Z., tj. zapłacie należności na rzecz (...). Wprowadzenie w błąd dotyczyło rzekomego spełnienia warunków, od których płatność była uzależniona.

Nie wyklucza możliwości przypisania oskarżonym wprowadzenia pokrzywdzonych w błąd fakt, iż H. B. (1) zajmowała stanowisko funkcjonariusza publicznego w Gminie Z. i jako Naczelnik Wydziału (...) Urzędu Miasta w Z. posiadała pewne kompetencje związane z wydatkowaniem środków publicznych. W szczególności nie wyłącza odpowiedzialności oskarżonych za czyn z art. 286 § 1 k.k. fakt zatwierdzenia do wypłaty przez H. B. (1) wystawionej przez (...) faktury VAT z dnia 21 października 2002 r. na kwotę 289.335,20 złotych (k. 64v). Nie jest bowiem wykluczone dokonanie oszustwa wiążącego się z wprowadzeniem w błąd tylko niektórych osób działających w imieniu pokrzywdzonego – i to nawet w przypadku, gdy w przestępstwie współdziałają niektórzy członkowie organów osoby prawnej. Dla wypełnienia znamion występku określonego w art. 286 § 1 k.k., a popełnionego na szkodę osoby prawnej, niekorzystne rozporządzenie mieniem musi być wprawdzie rezultatem wprowadzenia w błąd (wykorzystania błędu), to jest musi z tym wprowadzeniem w błąd (wyzyskaniem błędu) pozostawać w więzi przyczynowej, co nie oznacza koniecznej jedności (tożsamości) tej osoby fizycznej, działającej w imieniu osoby prawnej, która została wprowadzona w błąd (której błąd wyzyskano) i tej osoby fizycznej, która – jako upoważniona do podejmowania decyzji majątkowych – dokonała niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Reguła powyższa jest aktualna niezależnie od tego, czy wprowadzającym w błąd (wyzyskującym pozostawanie w błędzie) jest tzw. *extraneus*, to jest sprawca oszustwa działający „z zewnątrz”, czy też *intraneus*, to jest sprawca oszustwa będący osobą tkwiącą w strukturach pokrzywdzonej osoby prawnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2014 roku – IV KK 12/14, opubl. OSNKW nr 11/2014 poz. 84). Pogląd taki wyrażono także w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1 kwietnia 2015 r., sygn. II AKa 510/14 (niepubl., cyt. za internetowym Portalem Orzeczeń Sądów Powszechnych) i w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 lutego 2013 r., sygn. akt II AKa 268 /12 (opubl. Biuletyn SA

K-ce, nr 3/2013, poz. 18), gdzie stwierdzono, co następuje: „ Do wprowadzenia w błąd skutkującego niekorzystnym rozporządzeniem mieniem wystarczające jest wywołanie błędnego wyobrażenia o okolicznościach decydujących o rozporządzeniu lub sposobie rozporządzenia tylko u jednej z osób uprawnionych do łącznej reprezentacji i w konsekwencji do łącznego dokonania rozporządzenia. Natomiast gdy dwie osoby uprawnione do łącznej reprezentacji w związku z ich przestępnym współdziałaniem miały świadomość okoliczności mających znaczenie dla niekorzystnego rozporządzenia mieniem to istotne jest wtedy wywołanie błędnego wyobrażenia o tych okolicznościach u osób, które z ramienia organu osoby prawnej przed dokonaniem niekorzystnego rozporządzenia mieniem akceptowały takie działania. (...) Stan błędnego wyobrażenia o okolicznościach decydujących o rozporządzeniu mieniem lub o sposobie rozporządzenia może być wywołany zachowaniem innej osoby fizycznej, zarówno takiej, która pozostaje poza strukturą osoby prawnej, której mienie jest przedmiotem rozporządzenia osoby prawnej, jak i osoby funkcjonującej w strukturze organizacyjnej osoby prawnej, której mienie stanowi przedmiot rozporządzenia. Możliwe jest także, że wprowadzenia w błąd dokonuje samodzielnie lub współdziałając z innymi osobami, podmiot upoważniony do współdziałania w łącznej czynności rozporządzenia mieniem.”

Oskarżona H. B. (1) nie miała całkowitej swobody w dysponowaniu środkami finansowymi Gminy Z.. Jej decyzje w tym zakresie podlegały nadzorowi i mogły być weryfikowane przez inne osoby funkcjonujące w strukturze Urzędu Miasta. Jako Naczelnik Wydziału Urzędu Miasta podlegała nadzorowi ze strony wiceprezydenta „resortowego”. Nadzór ten był sprawowany zgodnie z obowiązującym wówczas Statutem Miasta Z., Regulaminem Pracy Zarządu i Regulaminem Organizacyjnym Urzędu. Zgodnie z decyzją Prezydenta Miasta Z. z dnia 10 grudnia 1998 r., nr (...) w sprawie podziału zadań z zakresu nadzoru nad Wydziałami Urzędu Miejskiego między Zastępców Prezydenta Miasta funkcję wiceprezydenta „resortowego” dla Wydziałów: Ekologii i Szkód Górniczych, Gospodarki Nieruchomościami, Kultury i Sportu, Spraw Obywatelskich i Oświaty pełnił M. Ś. (1). Sprawujący ten nadzór wiceprezydent miasta M. Ś. (1) odbywał systematyczne spotkania z naczelnikami poszczególnych wydziałów, kiedy to – jak wynika z zeznań i wyjaśnień M. Ś. (k. 3708-3710, 5157-5159) – naczelnicy relacjonowali ostatnie podejmowane decyzje, a w razie konieczności składali również pisemne wyjaśnienia. Dysponowanie przez oskarżoną środkami publicznymi również nie odbywało się w sposób niekontrolowany. Jak wynika z zeznań P. B. (k. 3006-3009, 4077-4078, 5103), skarbnika miasta Z., składał on jako ostatni podpis na fakturze potwierdzając w ten sposób, że zostały spełnione wszystkie formalne wymogi do dokonania dyspozycji wypłaty środków z konta. Skarbnik miasta nie weryfikował natomiast zasadności wystawienia i przyjęcia samej faktury, bowiem zajmowały się tym wcześniej osoby upoważnione. Wcześniej faktura taka trafiała do księgowości UM, gdzie weryfikowano, czy przekazana do wypłaty faktura została potwierdzona przez osobę, która miała do tego upoważnienie. Zakres kontroli takiej faktury nie sprowadzał się do czynności stricte technicznych, na co jednoznacznie wskazują zeznania A. S. (k. 504-506, 3241-3243, 3923, 5156-5157). Na dyspozycji wypłaty znajdującej się na odwrocie faktury z dnia 21 października 2002 r. figuruje obok podpisu oskarżonej także podpis głównej księgowej (k. 64v). Podpisanie protokołu odbioru 308 tys. sztuk worków, pomimo, iż w tej dacie worki w tej ilości nie zostały przekazane, ani nawet nie znajdowały się w dyspozycji spółki (...) a następnie zaakceptowanie faktury doprowadziło do tego, że kolejne osoby zajmujące się tą sprawą w Urzędzie Miejskim pozostawały w błędnym przekonaniu co do faktu dostarczenia worków. Oskarżona nie była jedyną osobą, która z ramienia Urzędu zajmowała się tą dostawą. Faktura wystawiona w związku z rzekomym dostarczeniem 308 tys. sztuk worków trafiała następnie do służb księgowych Urzędu, a finalnie do skarbnika miasta. Kolejne osoby zajmujące się tą sprawą nie weryfikowały już faktu dostarczenia owych worków, lecz działały w zaufaniu do rzetelności H. B. (1). Jej działanie wiązało się zatem z wprowadzeniem w błąd innych osób uczestniczących w imieniu gminy w rozporządzeniu jej mieniem.

Powyższe uwagi odnoszą się również do faktury z dnia 25 marca 2002 r. na kwotę 85.400,85 zł wystawionej przez (...) dla Miejskiego Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o. o. za rzekomą dostawę pierwszej partii worków w ilości 90.910 sztuk (k. 60). Świadomość osoby reprezentującej (...), J. K. (3) co do faktu, iż w tym dniu worków nie dostarczono nie wyklucza wprowadzenia w błąd zarówno tej spółki, jak i Gminy Z., która należność tę pokryła ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (k. 60v, 62). J. K. (3) nie był jednak jedyną osobą uczestniczącą w rozporządzaniu mieniem Gminy Z.. Uczestniczyły w tym służby księgowe obydwu podmiotów (np. główna księgowa (...) E. S., która wystawiała fakturę obciążającą gminę należnością za zakup worków – k. 62), więc

część osób rozporządzających mieniem była wprowadzona w błąd. To zaś jest wystarczające dla realizacji znamion art. 286 § 1 k.k., co zostało już omówione powyżej.

Umowa z 25 marca 2002 r. przewidywała jednoznaczne warunki dokonywania płatności na rzecz (...). Płatności miały następować po dostarczeniu konkretnych partii worków, co miało być w stosowny sposób potwierdzone. Oskarżeni K. L. i W. L. nie dysponowali workami, które miały zostać dostarczone zgodnie z umową. Mimo to w porozumieniu z H. B. doprowadzili do sytuacji, w której worki miały rzekomo zostać – zgodnie z dokumentacją – odebrane, co skutkowało dokonaniem za nie płatności. Faktycznie dostarczyli je jednak znacznie później i to nie w pełnej ustalonej ilości. Oskarżeni K. L. (1) i W. L. (1) nie mieli zatem ani zamiaru ani możliwości wywiązania się z przyjętych na siebie zobowiązań. Swoim zachowaniem wprowadzili Gminę Z. i (...)Sp. z o.o. w błąd wywołując błędne wyobrażenie pokrzywdzonej o istniejącej rzeczywistości w zakresie tych okoliczności, które miały znaczenie dla podjęcia decyzji o rozporządzeniu mieniem i doprowadzili w ten sposób Gminę Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości. Realia sprawy nie pozostawiają żadnych wątpliwości, iż oskarżeni działali z zamiarem bezpośrednim w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i korzyści takiej osiągnęli. O zamiarze oskarżonych bez wątpienia świadczy też ich zachowanie po popełnieniu przypisanego im przestępstwa, kiedy podejmowali oszukańcze zabiegi, dla ukrycia tego przestępstwa. Również działanie oskarżonych K. i W. L. (1) wspólnie i w porozumieniu nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości. Z samych ich wyjaśnień wynika, że wszelkie decyzje w tej sprawie podejmowali wspólnie. Na pełne rozeznanie każdego z nich w tej sprawie wskazują również wyjaśnienia H. B. (1), co do której materiał dowodowy też jednoznacznie świadczy o współdziałaniu z oskarżonymi w warunkach współsprawstwa. Z uwagi zaś na to, że w wystawianych fakturach VAT, a więc dokumentach wystawianych przez osobę do tego uprawnioną, W. L. (1) poświadczał nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne i czynił to w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zrealizował również znamiona art. 271 § 2 k.k.

Nie budzi wątpliwości także realizacja przez H. B. (1) znamion zarzuconego jej czynu. Zachowanie H. B. (1) przy wykonywaniu należących do niej jako funkcjonariusza publicznego - naczelnika Wydziału (...) w zakresie realizacji umowy na dostawę worków obowiązków nie może zostać ocenione wyłącznie w kategoriach niedbalstwa podlegającego odpowiedzialności służbowej. Do obowiązków oskarżonej należało weryfikowanie wykonania przez dostawcę obowiązków nałożonych umową z 25 marca 2002 r. Jakkolwiek bowiem umowa ta została zawarta przy udziale (...), to Gmina Z. była zobowiązana do bieżącej kontroli wszystkich czynności z nią związanych, skoro umowa została zawarta z inicjatywy Gminy Z. (a personalnie – Naczelnika właściwego wydziału H. B. (1)), która to gmina umowę tę finansowała. Tym samym nie zwalnia oskarżonej z odpowiedzialności to, że formalnie pierwszego odbioru worków dokonywała (a tak naprawdę – fingowała odbiór) osoba reprezentująca (...). W jednym przypadku, dotyczącym dostawy z 21 października 2002 r. oskarżona osobiście poświadczała odbiór 308 tysięcy worków i czyniła to niezgodnie z prawdą. Niedopełnienie obowiązków i nadużycie uprawnień nie miało zatem cech wyłącznie przewinienia służbowego. Stopień społecznej szkodliwości zachowania tej oskarżonej, na który składają się elementy strony podmiotowej, jak i przedmiotowej - przede wszystkim ciężar naruszonych obowiązków oraz waga grożącej szkody, a w istocie szkody, która faktycznie wystąpiła, przesądza uznanie jej zachowania jako wyczerpującego znamiona przestępstwa i to przestępstwa kwalifikowanego działaniem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez oskarżonych K. i W. L. (1). Na ocenę zachowań tej oskarżonej jako przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. wskazuje bezsprzecznie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Oskarżona H. B. (1) jako Naczelnik Wydziału (...) Urzędu Miejskiego w Z. miała obowiązek wynikający z Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Z. m.in. zapewnić prawidłowe organizowanie pracy Wydziału tak, aby zapewnić skuteczność działania stosownie do zadań wynikających z regulaminu Urzędu i innych przepisów, a także opracowywać i przygotowywać decyzje z zakresu upoważnień, obowiązków i uprawnień Naczelnika tego Wydziału. Kluczowe zadania związane z inicjowaniem, organizowaniem zakupów oraz dokumentowaniem odbioru worków biodegradowalnych – jak wynika z całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym również wyjaśnień samej H. B. (1), która potwierdziła, że w Urzędzie Miejskim nie było osoby delegowanej do zajmowania się sprawą worków – pozostawiła dla siebie. Jest to o tyle zrozumiałe, że minimalizując dostęp osób trzecich do istoty tego „przedsięwzięcia” minimalizowała prawdopodobieństwo ujawnienia oszustwa.

O tym, że zachowanie H. B. (1) w analizowanym zakresie nie było tylko karalnym niedopełnieniem obowiązków i przekroczeniem uprawnień, ale również udziałem w oszustwie dokonywanym wspólnie i w porozumieniu z K. i W. L. (1) świadczą jednoznacznie zgromadzone dowody. Gdyby H. B. (1) nie kierowała się oszukańczymi zamiarami, w inny sposób w zakresie związanym z zakupem worków biodegradowalnych zorganizowałaby pracę w kierowanym przez siebie Wydziale. Nie podporządkowałaby wszystkich podejmowanych przez siebie działań spółce (...), nie potwierdzała fikcji w zakresie odbioru worków, których odebrać nie mogła, gdyż ich w tym czasie nie było. O jej nadmiernej, nieuzasadnionej przychylności dla spółki (...) świadczą także wcześniejsze działania, stanowiące czyn, o którym mowa w punkcie 1. części dyspozytywnej wyroku, a którego istotą było doprowadzenie do zamówienia worków w tej spółce z pominięciem wymaganej procedury przetargowej. Oskarżona wówczas nie zweryfikowała na rynku istnienia innych podmiotów, które mogłyby takie worki biodegradowalne Gminie dostarczyć, zignorowała ofertę złożoną przez spółkę cywilną „(...)”, zignorowała stanowisko I. B. z Miejskiej Komisji Przetargowej, a w konsekwencji zleciła podległej Gminie spółce (...) Sp. z o.o. z pominięciem hierarchii służbowej wystąpienie do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z wnioskiem o wyrażenie zgody na zakup przez tę spółkę worków w trybie zamówienia z wolnej ręki przedkładając jej w tym celu gotowy już i sporządzony w spółce (...) wniosek.

Gdyby wreszcie H. B. (1) nie współdziałała w oszukańczym przedsięwzięciu wspólnie i w porozumieniu z K. L. (1) i W. L. (1), inaczej wyglądałoby jej zachowanie w momencie, w którym pojawiły się pierwsze podejrzenia co do nieprawidłowości przy zakupie tych worków, a także w okresie późniejszym, po wszczęciu postępowania przygotowawczego, kiedy zarzuty postawiono oskarżonym K. L. (1) i W. L. (1). Gdyby H. B. (1) w tym procederze nie uczestniczyła, nie współdziałałaby później w fabrykowaniu w spółce (...) nierzetelnych informacji mających na celu ukrycie oszustwa, w tym chociażby pisma z dnia 6 lutego 2003 r. w którym wnioskowała do (...) o nieodpłatne rozprowadzenie wśród mieszkańców Z. do 30 kwietnia 2003 r. 200.000 sztuk (w innym egzemplarzu tego samego pisma 300.000 sztuk) worków zaznaczając, że protokoły odbioru winny być przedłożone w Wydziale (...) i (...), które to pismo w rzeczywistości wraz z odpowiedzią na nie K. L. (1) sporządzone zostało w spółce (...) w dniu 11 marca 2003 r. W analogiczny sposób powstały wyjaśnienia H. B. (1) z dnia 22 marca 2003 r. dla Komisji Rewizyjnej. Świadczy o tym jednoznacznie zgromadzony materiał dowodowy. W spółce (...) preparowane i antydatowane były pisma adresowane do tej spółki, rzekomo redagowane w Wydziale (...) Urzędu Miejskiego w Z., a faktycznie powstające w tej spółce. Pismo o numerze (...) datowane na dzień 6 lutego 2003 r., zgodnie z którym Naczelnik Wydziału (...) rzekomo wnioskowała do (...) Sp. z o.o. o nieodpłatne rozprowadzenie wśród mieszkańców Z. do dnia 30 kwietnia 2003 r. około 200.000 sztuk – w jednej z wersji pisma - lub 300.000 sztuk w innej wersji – worków, w istocie powstało w dniu 11 marca 2003 r. w komputerze spółki (...), o czym świadczy zapis w stopce, iż sporządzone zostały przy wykorzystaniu pliku o lokalizacji i nazwie „F:\B.\2003.03.11”. Przy wykorzystaniu tego samego pliku, a zatem w dniu 11 marca 2003 r. powstała datowana na dzień 18 lutego 2003 r. odpowiedź Dyrektora d/s Marketingu (...) Sp. z o.o. K. L. (1) na rzekome pismo z dnia 6 lutego 2003 r. sygnowane podpisem H. B. (1), zawierające aprobatę dla jej propozycji. W analogiczny sposób powstało pismo „Wyjaśnienia dla Komisji Rewizyjnej” datowane na dzień 18 marca 2003 r. z zapisem w stopce, że sporządzone zostało przy wykorzystaniu pliku o lokalizacji i nazwie „F:\B.\2003.03.19”. H. B. (1) ponadto sporządziła w dniu 5 lutego 2004 r. dla (...) Sp. z o.o. zaświadczenie, zgodnie z którym spółka ta była upoważniona do rozdysponowania worków biodegradowalnych w ramach imprez otwartych oraz nie była zobowiązana do prowadzenia indywidualnej ewidencji dostarczanych worków. Całkowicie niewiarygodnym w tym zakresie są wyjaśnienia oskarżonej próbującej tłumaczyć taki mechanizm tworzenia dokumentów chęcią „przyspieszenia sprawy” i brakiem w tym czasie z jej strony dostępu do komputera w Urzędzie Miejskim, z których to zresztą podczas kolejnego przesłuchania próbowała się wycofać stwierdzając, iż w (...) powstał jedynie „szkielet” dokumentu, który dostała na dyskietce, a następnie na komputerze w Urzędzie wersję tę poprawiła i rozbudowała. Wreszcie też za współdziałaniem w oszustwie H. B. (1) przemawia też treść sporządzonego przez nią w dniu 5 lutego 2004 r. na prośbę „zainteresowanego” (...) zawierającego informację, że (...) był upoważniony do rozdysponowania worków biodegradowalnych w czasie trwania akcji edukacyjnej, Dni Otwartych na Stacji Segregacji, festynów organizowanych w ramach tych akcji, Dni Ziemi, a także targów ekologicznych takich jak P. i I., co pozostawało w oczywistej sprzeczności z celem, w jakim przedmiotowe worki biodegradowalne zostały nabyte, gdyż do celów edukacyjnych i promocyjnych wcześniej zostało zakupione 17.000 sztuk worków. Ponadto

pozostawałoby takie działanie w sprzeczności z ustaleniami, że wprowadzanie worków będą składowane w magazynach (...), jednakże będą pozostawać do dyspozycji Gminy Z. na każde jej żądanie. Okoliczności te, z których oskarżona doskonale zdawała sobie sprawę, wskazują bezsprzecznie na ściśle współdziałanie H. B. (1) ze współoskarżonymi, bez którego do oszustwa dokonanego w taki sposób dojść by nie mogło.

Nie ma wpływu na zakres odpowiedzialności oskarżonych to, że uruchomienie programu selektywnej zbiórki odpadów opóźniało się. Przedmiotem zarzutów jest niekorzystne rozporządzenie mieniem przez gminę Z. w związku z nabyciem worków biodegradowalnych. Decyzja o ich nabyciu przez (...) została już podjęta i w związku z zawarciem umowy z 25 marca 2002 r. miała charakter definitywny. Poza zakresem niniejszego postępowania pozostaje ocena celowości nabywania worków w momencie, gdy program nie został uruchomiony i gdy w tamtym okresie dostarczenie worków wywołałoby tylko konieczność ich magazynowania. Ocena tych decyzji pod kątem ewentualnej niegospodarności nie jest przedmiotem niniejszej sprawy z uwagi na określone przez prokuratora granice oskarżenia. Istotą postawionych oskarżonym zarzutów jest natomiast to, że skutek ich działań doszło do wydatkowania środków finansowych za worki rzekomo dostarczone. Wytworzone przez oskarżonych dokumenty potwierdzały, jakoby spółka (...) spełniła swoje świadczenie w postaci dostarczenia konkretnych partii worków w zamian za świadczenie wzajemne – zapłatę ceny. To zaś miało ewidentnie charakter niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Wytworzone przez oskarżonych dokumenty świadczyły bowiem o tym, że worki rzekomo zostały dostarczone. W razie zaistnienia w przyszłości sporu na tle wykonania umowy z 25 marca 2002 r. gmina Z. i spółka (...) nie miałyby podstaw, by żądać dostarczenia worków (faktycznie przez (...)) nieprzekazanych, skoro skutek działań oskarżonych potwierdzono niezgodnie z prawdą, że worki już zostały dostarczone.

Sąd miał na uwadze, iż w 2003 r., w związku z powołaniem przez Prezydenta Miasta komisji zajmującej się m.in. kontrolą wykonania umowy z dnia 25 marca 2002 r., oskarżeni podjęli działania zmierzające do dostarczenia Gminie Z. brakujących worków. Zrealizowanie kolejnych dostaw, których dotyczy omówiona wyżej dokumentacja celna, spedycyjna i bankowa nie miało jednak znaczenia z punktu widzenia ustawowych znamion zarzuconych oskarżonym przestępstw. Oskarżeni zrealizowali znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. już w chwili, gdy pokrzywdzona gmina dokonała niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości. Późniejsze okoliczności związane z minimalizowaniem następstw czynu, motywowane skądinąd chęcią ukrycia dokonanego już przestępstwa, nie pozbawiają działań oskarżonych cech bezprawności. Powstanie szkody nie jest bowiem koniecznym warunkiem do przyjęcia, iż doszło do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, przeto wyrządzenie szkody, jej rozmiary oraz działania zmierzające do jej zminimalizowania nie miały znaczenia, bo i nie mogły mieć dla przypisania oskarżonym przestępstw oszustwa (tak np.: wyrok Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., sygn. II KK 354/07, opubl. Biuletyn Prawa Karnego SN nr 10/2008, poz. 1.2.1; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 r., III KK 138/09; opubl. Biuletyn Prawa Karnego SN nr 1/10, poz. 1.2.8; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 maja 2010 r., sygn. II AKa 105/10, opubl. Biuletyn SA Katowice nr 3/2010, poz. 6; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1 kwietnia 2015 r., sygn. II AKa 510/14, niepubl., cyt. za Portalem Orzeczeń Sądów Powszechnych). Sąd w pełni podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2000 r., sygn. akt V KKN 267/00 (opubl. OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 85) sprowadzający się do tezy, iż „ustawowe znamię, stanowiące skutek przestępstwa oszustwa, określonego w art. 286 § 1 k.k., wypełnione zostaje wtedy, gdy sprawca, działając w sposób opisany w tym przepisie, doprowadza inną osobę do rozporządzenia mieniem, które jest niekorzystne z punktu widzenia interesów tej osoby lub innej osoby pokrzywdzonej. Powstanie szkody w mieniu nie jest koniecznym warunkiem do przyjęcia, że doszło do tak pojmowanego niekorzystnego rozporządzenia”. Uzasadniając ten pogląd, Sąd Najwyższy stwierdził m.in., że dla właściwej wykładni znamienia „niekorzystności” rozporządzenia mieniem jako skutku przestępstwa oszustwa istotne znaczenie ma to, że droga „pochodu” przestępstwa oszustwa kończy się z chwilą dokonania przez pokrzywdzonego rozporządzenia mieniem. Dlatego korzystność czy niekorzystność owego rozporządzenia należy oceniać tylko z punktu widzenia okoliczności istniejących w czasie rozporządzania mieniem, a nie tych, które następują później.

Niekorzystne rozporządzenie mieniem ma miejsce już wtedy, gdy interesy majątkowe pokrzywdzonego wskutek wprowadzenia go przez sprawcę w błąd, ulegają pogorszeniu. Niekorzystnym rozporządzeniem mieniem jest np. dokonanie zapłaty za dostarczenie rzeczy, które – wbrew wywołanemu przez sprawcę błędnemu przekonaniu

po stronie rozporządzającego mieniem – faktycznie dostarczone nie zostały. Możliwość zrealizowania dostawy w przyszłości nic w tej sytuacji nie zmienia. Jeśli pokrzywdzony płaci za świadczenie drugiej strony będąc przekonany, że świadczenie to zostało zrealizowane, to jego sytuacja jest zupełnie inna, aniżeli w przypadku, gdyby miał świadomość, że dokonuje jedynie płatności zaliczkowej. Inne są wszak uprawnienia strony umowy wzajemnej w przypadku, gdy świadczenia stron nie są wykonywane w tym samym czasie. Płacący zaliczkę nie traci też uprawnienia do domagania się od drugiej strony wykonania świadczenia ją obciążającego – w realiach sprawy dostarczenia worków biodegradowalnych. Jeśli to nie następuje, może domagać się zwrotu należności przez siebie uiszczonych. W sytuacji jednak, gdy płatność nabywcy następuje za dostawę rzekomo wykonaną a dokumentacja to potwierdza, nabywca jest pozbawiony możliwości późniejszego domagania się wykonania tejże dostawy. Niekorzystność rozporządzenia mieniem jest w tej sytuacji ewidentna.

W realiach sprawy działania związane z zawarciem i wykonaniem umowy z 25 marca 2002 r. ewidentnie doprowadziły do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez Gminę Z.. Już w dniu 25 marca 2002 r. sporządzono protokół odbioru 90.910 sztuk worków i niezwłocznie za taką ilość worków zapłacono. Worki w tej ilości nie zostały zaś wówczas dostarczone. Było to także równoznaczne z osiągnięciem przez (...) korzyści majątkowej, dlatego działanie zaangażowanych w tę sytuację trojga oskarżonych w celu osiągnięcia takiej korzyści jest ewidentne. Analogicznie wyglądała sytuacja kolejnych 308.000 sztuk worków, które również w dacie ich rzekomego odbioru i wiążącej się z tym zapłaty, faktycznie dostarczone nie zostały.

Oskarżona H. B. (1) jako funkcjonariusz publiczny - Naczelnik Wydziału (...) Urzędu Miejskiego w Z. była osobą uprawnioną do wystawienia i podpisania dokumentu w postaci protokołu odbioru worków, których zakup był finansowany ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska oraz zatwierdzenia do wypłaty wystawionych przez (...) faktur VAT. Protokół odbioru 308 tys. sztuk worków był dokumentem, w którym poświadczając nieprawdę co do samego faktu oraz ilości odebranych w konkretnej dacie worków H. B. (1) poświadczyla okoliczności mające znaczenie prawne. Protokół ten był podstawą realizacji wystawionej przez (...) faktury a co za tym idzie, wypłaty wynikającej z niej, a nienależnej w tym czasie tej spółce kwoty mającej stanowić cenę za rzekomo sprzedane (...) worki. Poświadczenie nieprawdy w tym protokole służyło osiągnięciu przez spółkę (...)” korzyści majątkowej – nienależnej jej wówczas zapłaty za niezgodnie z prawdą potwierdzoną dostawę worków. Tym samym oskarżona zrealizowała swoim działaniem znamiona występku z art. 271 § 3 k.k.

Czynności związane z dokumentowaniem rzekomych dostaw worków, które faktycznie nie miały miejsca, były realizowane bezpośrednio przez oskarżonych W. L. (1) i H. B. (1). Skutkiem tych czynności było wprowadzenie w błąd Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. oraz Gminy Z. i w konsekwencji doprowadzenie do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez Gminę Z.. Jakkolwiek K. L. (1) pełniąc funkcje dyrektora do spraw marketingu w (...) osobiście tych czynności nie wykonywała, odbywało się to jednak przy jej zaangażowaniu i pełnej aprobacie. Z samych wyjaśnień oskarżonych K. L. i W. L. wprost wynika, że wszelkie decyzje w sprawie umowy z Miejskim Przedsiębiorstwem (...) Sp. z o. o. w Z. podejmowali wspólnie. Do działań oszukańczych, tj. wystawienia poświadczających nieprawdę faktur o numerach (...) z 25 marca 2002 r. oraz (...) z 21 października 2002 r. oraz sporządzenia nieprawdziwych protokołów odbioru worków musiało więc dojść za wiedzą i zgodą K. L. (1). Było to zaś wystarczającym dla przyjęcia jej współudziału w popełnieniu przestępstwa oszustwa w charakterze współsprawcy. Dla przyjęcia współsprawstwa nie jest bowiem konieczne własnoręczne realizowanie znamion czynu zabronionego, gdyż decyduje wspólne popełnienie przestępstwa według uzgodnionego podziału ról. Współsprawcą zatem jest również ten, którego zachowanie dopełniło zachowanie innych uczestników postępowania w stopniu, który zgodnie z porozumieniem i podziałem ról współdecydował o popełnieniu przestępstwa (tak np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 15 czerwca 2000 r., sygn. II AKa 70/00, opubl. Prok. i Pr. 2001, z. 5, poz. 24).

Sąd uznał, że działania przypisane oskarżonym miały charakter czynów ciągłych w rozumieniu art. 12 k.k. Składały się na to różne działania podejmowane w okresie od 25 marca 2002 r. do października 2002 r. Rozciągnięte w czasie było także rozporządzanie mieniem Gminy Z.. Zamiar przestępczy został przy tym dostatecznie skonkretyzowany już z chwilą podpisania umowy z 25 marca 2002 r. Zawarta w niej była konkretna ilość worków, jakie mają

zostać dostarczone oraz cena ich nabycia. Z podejmowanych przez oskarżonych od tego momentu działań jednoznacznie wynika, że od początku zamierzali oni „realizować” tą umowę w sposób oszukańczy. Zgodnym zamiarem współsprawców zostało objęte to, że wbrew jednoznacznemu brzmieniu umowy będzie dochodziło do dokonywania płatności mimo braku uprzedniego dostarczenia worków. Temu celowi służyły działania o charakterze powtarzalnym, tj. wystawianie faktur tytułem rzekomej dostawy worków i poświadczanie nieprawdy w dokumentacji potwierdzającej rzekomy ich odbiór. Spełnione zostały zatem wszystkie przesłanki uznania działań oskarżonych za popełnione w warunkach określonych w art. 12 k.k.

Działając w opisany wyżej sposób oskarżeni dopuścili się czynów zabronionych albowiem wspólnie i w porozumieniu zrealizowali znamiona przewidzianych w ustawie karnej typów czynów zabronionych pozostających w kwalifikacji kumulatywnej. Czyny oskarżonych były zawinione, albowiem są oni osobami dorosłymi i w pełni poczytalnymi, a przy tym w czasie czynów nie znajdowali się w sytuacji wyłączającej lub ograniczającej możliwość zachowania zgodnego z prawem.

Mając powyższe na uwadze Sąd zakwalifikował przypisane oskarżonym czyny jako występki z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (H. B. (1)), art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (K. L. (1)) oraz art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. (W. L. (1)).

VI. Kara

a) *kary pozbawienia wolności*

Za przypisane przestępstwa wymierzono każdemu z oskarżonych karę po 1 roku pozbawienia wolności. Sąd miał na uwadze, iż poprzedni wyrok skazujący nie został zaskarżony na niekorzyść oskarżonych, natomiast wymierzone wówczas kary pozbawienia wolności stanowiły dolną granicę ustawowego zagrożenia. W obecnie toczącym się postępowaniu Sąd uznając sprawstwo oskarżonych był praktycznie pozbawiony jakiegokolwiek możliwości miarkowania wymiaru kary pozbawienia wolności. Tym niemniej Sąd uznał, że kary w wymiarze roku pozbawienia wolności mieszczą się w granicach kary sprawiedliwej. Odpowiadają one dostatecznie stopniowi winy oskarżonych i stopniowi społecznej szkodliwości przypisanych przestępstw. Okolicznością łagodzącą jest w przypadku oskarżonych K. L. i W. L. to, że już po dokonaniu przestępstwa częściowo naprawili wyrządzoną szkodę. Motywacja takiego działania oskarżonych, w tym przypadku chęć ukrycia dokonanego wcześniej oszustwa, ma znaczenie drugorzędne. W przypadku przestępstw przeciwko mieniu najistotniejsze znaczenie dla pokrzywdzonego ma to, czy szkoda materialna zostaje naprawiona. Osobiste nastawienie sprawcy do swojego wcześniejszego czynu, ma dla takiego pokrzywdzonego znaczenie mniej istotne, a bywa, że i marginalne. Dlatego zdecydowanie na korzyść oskarżonych należało potraktować ich zachowanie po popełnieniu przestępstwa. Znaczna wartość mienia, jakim pokrzywdzona gmina niekorzystnie rozporządziła wskutek bezprawnych działań oskarżonych, warunkowała przyjęcie kwalifikacji prawnej z art. 294 § 1 k.k. Nie można było jej zatem traktować jako okoliczności obciążającej. Okolicznością obciążającą było natomiast w przypadku H. B. (1) i W. L. (1) zrealizowanie w ramach kwalifikacji kumulatywnej znamion przestępstw innego rodzaju aniżeli te, które stanowiły podstawę wymiaru kary. Skazana na podstawie art. 231 § 2 k.k. H. B. (1) godziła także w wiarygodność dokumentów i mienie znacznej wartości a skazany na podstawie art. 294 § 1 k.k. W. L. (1) także w wiarygodność dokumentów. Oskarżoną K. L. obciąża także uprzednia (według daty wyrokowania) karalność za przestępstwa skarbowe. Reguły ne peius uniemożliwiały jednak wyważenie wpływu tych okoliczności obciążających na wymiar kary, skoro nie było prawnej możliwości orzeczenia kar pozbawienia wolności powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia.

Sąd uznał, iż wobec każdego z oskarżonych zasadnym jest warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonych kar pozbawienia wolności. Prognoza kryminologiczna w przypadku każdego z oskarżonych jest zdecydowanie pozytywna. Oskarżeni są osobami w dojrzałym wieku, mają ustabilizowaną sytuację osobistą i rodzinną. Przypisane im przestępstwa zostały popełnione kilkanaście lat temu. Można więc oczekiwać, że pomimo niewykonywania orzeczonych kar pozbawienia wolności nie popełnią kolejnych przestępstw. Dlatego na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k.

wykonanie tych kar warunkowo zawieszono. Sąd ustalił najkrótsze dopuszczalne w dacie orzekania okresy próby. Powinny one być wystarczające dla zweryfikowania przyjętej wobec nich pozytywnej prognozy.

b) grzywny

Sąd orzekł wobec oskarżonych grzywny na podstawie art. 33 § 2 k.k. Przypisane przestępstwa zostały popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, która faktycznie przez małżonków L. została osiągnięta. Korzyścią majątkową jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego (art. 115 § 4 k.k.). Tym samym zasadne było orzeczenie grzywny na podstawie art. 33 § 2 k.k. nie tylko wobec K. L. i W. L. (1), którzy korzyść taką osiągnęli dla siebie, ale także wobec H. B. (1), która działała w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla współoskarżonych (a precyzyjniej – dla kierowanej przez nich spółki). Celem orzeczenia o grzywnie jest urealnienie dolegliwości wynikającej z faktu popełnienia przestępstw. Szkada wyrządzona pokrzywdzonej gminie będzie podlegała naprawieniu w takiej części, jaka odpowiada ustalonemu zakresowi szkody jeszcze nienaprawionej. Przy wymiarze kary konieczne jest natomiast, by sprawcy uświadomić nieopłacalność popełniania przestępstw. Grzywna orzeczona obok kary pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszono, będzie jedyną odczuwalną dla oskarżonych sankcją. Ustalając wymiar grzywien Sąd uznał za zasadne wymierzenie każdemu z oskarżonych kary 100 stawek dziennych. Kara ta odpowiada stopniowi winy oskarżonych i stopniowi społecznej szkodliwości przypisanych przestępstw. Poprzedni wyrok skazujący nie został zaskarżony na niekorzyść oskarżonych. Orzeczono wówczas grzywny w wymiarze po 200 stawek dziennych. W aktualnie toczącym się postępowaniu zmodyfikowano opis czynów w kierunku korzystnym dla oskarżonych. Znacząco skrócono okres popełnienia przypisanych przestępstw uznając, że nie ma podstaw do przypisania im działania z zamiarem przestępczym w okresie poprzedzającym datę zawarcia umowy, tj. przed 25 marca 2002 r. Ta korekta opisów wymagała stosownego uwzględnienia w wymiarze kary. Skoro wcześniej uznano, że oskarżeni powzięli zamiar przestępczy już ponad rok wcześniej i że realizowali go czynami ciągłymi trwającymi przez niespełna 2 lata, to przypisane im obecnie przestępstwa cechują się mniejszym natężeniem złej woli. Musiało to znaleźć odzwierciedlenie w wymiarze kary. Dlatego orzeczono wobec każdego z oskarżonych grzywnę w wymiarze 100 stawek dziennych. Wysokość stawki dziennej ustalono wobec każdego z oskarżonych na kwotę 100 złotych. Taki wymiar stawki dziennej uwzględnia kryteria wymienione w art. 33 § 3 k.k., a to dochody oskarżonych, ich warunki osobiste i rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe.

c) zobowiązanie do naprawienia szkody

Sąd zobowiązał oskarżonych do naprawienia szkody na podstawie art. 72 § 2 k.k. Nałożenie zobowiązania w trybie art. 72 § 2 k.k. nie wymaga inicjatywy pokrzywdzonego. Ma ono charakter probacyjny i winno być orzekane w każdym przypadku, gdy ma to pomóc w realizacji celów kary. Zobowiązanie to jest konieczne w sytuacji, gdy z poczynionych ustaleń wynika, że szkoda wyrządzona przypisanym oskarżonym przestępstwem nie została dotąd w całości pokryta. Trafność przyjętej prognozy kryminologicznej może być najpełniej zweryfikowana, gdy sprawca wobec którego kara została warunkowo zawieszona, w okresie próby podejmuje starania w celu restytucji wyrządzonej szkody. Dlatego pomimo ewidentnie biernej postawy pokrzywdzonej Gminy Z. (której prezydent nie podjął nawet próby określenia aktualnej wysokości nienaprawionej dotąd szkody – k. 5185) Sąd uznał za konieczne nałożenie omawianego obowiązku.

Ustalenie wysokości tegoż zobowiązania nastroczało pewnych trudności. Jak już wskazano wyżej, wyrządzenie szkody materialnej nie należy do znamion art. 286 § 1 k.k. i nie jest konieczne dla przypisania sprawstwa tak kwalifikowanego czynu. Jej wyrządzenie i zakres musi być natomiast przedmiotem dodatkowych ustaleń w każdym przypadku, gdy w toczącym się procesie karnym Sąd orzeka o obowiązkach odszkodowawczych. Czynnikiem utrudniającym prawidłowe ustalenie zakresu zobowiązania do naprawienia szkody było wcześniejsze orzeczenie zobowiązania w trybie art. 72 § 2 k.k. bez odnoszenia tego do konkretnego czynu, lecz globalnie, tytułem „naprawienia szkód wyrządzonych pokrzywdzonemu Gminie Z. przypisanymi tym oskarżonym przestępstwami” (pkt 24. wyroku Sądu Rejonowego w Z. w sprawie II K 1240/07). Wyrokiem Sądu Odwoławczego uchylono rozstrzygnięcie odnoszące się tylko do części czynów popełnionych na szkodę Gminy Z.. Tym niemniej orzeczenie zawarte w pkt 24. uznano za immanentnie związane właśnie z tymi czynami, których dotyczy obecnie toczące się postępowanie. Utrzymując w mocy wyrok w

zakresie odnoszącym się do pozostałych czynów na szkodę Gminy Z. nie skorygowano zakresu tego zobowiązania (np. poprzez ograniczenie obowiązku do tej jego części, która przypadła na czyny, co do których wyrok utrzymano w mocy) ani nie pozostawiono możliwości ponownego orzekania w tym zakresie (np. poprzez uchylenie wyroku tylko w zakresie rozstrzygnięcia o zobowiązaniu do naprawienia szkody za tamte czyny i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania). Poprzedni wyrok nie został przy tym zaskarżony na niekorzyść oskarżonych, więc w ponownym postępowaniu obowiązywał zakaz reformationis in peius. Z jednej strony zobowiązanie do naprawienia szkody nie mogło zatem odnosić się do kwoty wyższej niż wcześniej ustalone 109.868 zł. Z drugiej zaś, z kwoty tej trzeba było wyodrębnić taką część, która przypadła wyłącznie na czyny stanowiące obecnie przedmiot osądu. Nie powiodła się próba uzyskania od Gminy Z. salda zobowiązań związanych z nieprawidłowym wykonaniem przez spółkę (...)” umowy z 25 marca 2002 r. (pismo Prezydenta Z. z 27 maja 2015 r. – k. 5185). W sytuacji, gdy nawet sama pokrzywdzona gmina nie potrafiła tego prawidłowo określić, konieczne było przyjęcie takiej kwoty, która była niewątpliwa a przy tym dla oskarżonych najkorzystniejsza, czyli najniższa. Sprowadzało się to do zaliczenia na poczet zobowiązania z tytułu nieprawidłowego wykonania umowy z dnia 25 marca 2002 r. wszystkich zrealizowanych (oczywiście w późniejszych terminach i w mniejszej ilości) dostaw worków. Takie rozstrzygnięcie pomija oczywiście ewentualne roszczenia mogące wynikać z wcześniejszej, zawartej w 2000 r. umowy o dostawę worków biodegradowalnych. Z omówionych wyżej przyczyn formalnych jest to jednak nieuniknione.

I tak – w związku z umową nr (...) z 25 marca 2002 r. zapłacono za 398.910 sztuk worków, których dotyczyły faktury (...) nr (...) z 25 marca 2002 r. i (...) z 21 października 2002 r. Faktury te zostały wystawione na łączną kwotę 374.736,05 zł, co odpowiada cenie wynoszącej 0,93 zł za jeden worek. Wspomniana kwota 374.736,05 zł stanowi przedmiot niekorzystnego rozporządzenia mieniem (co oczywiście, z przyczyn omówionych już wyżej, nie może być traktowane jako równoznaczne ze szkodą). Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że w 2002 r. spółka (...) dostarczyła 90.910 sztuk worków. Dostawa była zrealizowana później, aniżeli wynikało to z dokumentów stanowiących potwierdzenie rzekomego odbioru oraz wynikającej z tego zapłaty, dlatego nie było podstaw, by równowartość tej ilości worków eliminować z łącznej wartości mienia, którym niekorzystnie rozporządzono. Ich dostarczenie zmniejszyło natomiast wartość szkody wyrządzonej czynem już dokonany. To samo dotyczy dostaw worków sprowadzonych z Czech w kwietniu i czerwcu 2003 r., które przekazano wówczas Gminie Z. w łącznej ilości 241.400 sztuk. Motyw ich dostarczenia jest nieistotny z punktu widzenia rozstrzygnięcia z art. 72 § 2 k.k. Zmniejsza wysokość szkody podlegającej jeszcze naprawieniu każda spłata, także ta dokonana w celu ukrycia dokonanego już oszustwa. Dlatego kierując się wyżej omówionymi wskazaniem uznano, że szkoda stanowiąca równowartość 398.910 sztuk worków uległa zmniejszeniu o równowartość 332.310 (tj. 90.910 + 241.400) worków, które później dostarczono. Tym samym należało uznać, że zobowiązanie do naprawienia szkody winno odnosić się do równowartości 66.600 worków, z których dotąd się nie rozliczono. Przy przyjęciu określonej przez strony ceny 1 worka wynoszącej 0,93 zł daje to kwotę **61.938 zł**. Do zapłaty takiej właśnie kwoty należało zatem zobowiązać wszystkich oskarżonych. Zważywszy, że jest to kwota szkody wyrządzonej przestępstwem popełnionym przez nich wspólnie i w porozumieniu, nałożone zobowiązanie ma charakter solidarny.

Sąd ustalił roczny okres wykonania nałożonego na oskarżonych obowiązku uznając, że jest to termin realny zarówno z uwagi na wysokość zobowiązania, jak i na możliwości płatnicze oskarżonych. Nie można pomijać faktu, iż kwota podlegająca zwrotowi została przez małżonków L. otrzymana ze środków Gminy Z. około 13 lat temu. Jej zwrot po tak długim czasie (i to w korzystnej, właściwej procesowi karnemu formie – bez odsetek i według wartości nominalnej, bez uwzględnienia zmiany siły nabywczej pieniądza) nie powinien nastęrczać trudności. Nic nie stało na przeszkodzie nałożeniu takiego zobowiązania także na H. B. (1). Jakkolwiek nie wynika z poczynionych ustaleń, by osiągnęła ona jakkolwiek korzyść dla siebie, to jednak popełnienie przez nią przestępstwa w warunkach współsprawstwa z małżonkami L. uzasadnia jej solidarną odpowiedzialność odszkodowawczą. Ewentualne rozliczenia regresowe pomiędzy tymi osobami pozostają natomiast poza zakresem procesu karnego.

VII. **Koszty**

Oskarżonych obciążono wydatkami postępowania oraz opłatami odpowiadającymi wymiarowi orzeczonych kar.

Wydatki obciążające wszystkich oskarżonych były następujące:

- 20 zł – ryczałt za doręczenia,
- 460 zł – koszty przejazdu świadka (k. 5147).

Sumę tych wydatków (480 zł) podzielono na 3 równe części zgodnie z zasadami słuszności, co daje kwotę po 160 zł na osobę.

Każdego z oskarżonych obciążono ponadto wydatkami związanymi wyłącznie z ich udziałem w sprawie, tj. kwotami po 50 zł za jednokrotne uzyskanie danych o karalności a w przypadku W. L. (1) także wydatkami związanymi z badaniem tego oskarżonego przez biegłego (k. 5022 - 17,08 zł – dokumentacja medyczna; k. 5044 - 169,60 zł – wynagrodzenie biegłego z zakresu medycyny).

Wysokość opłat odpowiada wymiarowi kar pozbawienia wolności (180 zł – kara do 1 roku pozbawienia wolności) oraz grzywien (20 % kwot orzeczonych grzywien w wymiarze 100 stawek dziennych po 100 zł każda).

(-) SSO Arkadiusz Cichocki

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:

- obrońcy oskarżonych K. L. i W. L. adw. W. H.,
- oskarżonej H. B. (1)

(-) SSO A. Cichocki Gliwice, 9 lipca 2014 r.